

Indholdsfortegnelse

Kapitel I: Emneafgrænsning og forforståelse	5
Emneintroduktion	5
Et samtidsparadoks	5
Problemformulering	7
Erkendelsesmæssigt udgangspunkt.....	8
Et socialkonstruktivistisk perspektiv	8
Dette er en konstruktion.....	9
Diskussionsgrundlag	10
Fremgangsmåde	14
Læsevejledning	16
Kapitel II: Identitetsperspektiver	17
Indledende identitetsperspektiver	17
Identitet: mellem individ og samtidskultur	17
Social rolle og socialkarakter	18
Social, personlig og jeg - identitet	19
Goffman revurderet.....	21
Frisættelse fra traditionen	22
Karakter som konformitetsmønster.....	22
Idealtypiske karakterstrukturer	23
Anerkendelse af Riesman	24
Samtidsidentitet.....	25
Identitet som forbrug.....	25
Livsstile i Danmark.....	29
Identitet som selvfortælling	30
Kapitel III: Individets vilkår i det senmoderne	34
Samtidsdiskurser	34
Fagre nye verden.....	34

Risici og risiko	35
Længsel efter tradition: sammenhæng og mening	36
Identitet i risikosamfundet	39
Frisættelse og skrøbelighed.....	40
Kapitel IV: Anerkendelse og socialisering.....	42
Anerkendelsens nødvendighed	42
Kampen om anerkendelse	42
Fællesskabet som socialiseringsrum	44
Skinanerkendelse	46
Kapitel V: Medier og habitus	48
Medialiseringen af hverdagslivet	48
En verden af medier	48
Bekræftelse af habitus via medier	50
Kapitel VI: Digital socialisering	52
Sociale medier.....	52
Udvidelse af kampzonen.....	52
Online- og nichedating.....	56
Et ultimativt <i>svagbåndsmedie</i>	56
Kærlighed som reflektivt tilvalg.....	57
Opsamling	59
Kapitel VII: Digital identitetskonstruktion via elitedaters.dk.....	61
www.elitedaters.dk.....	61
Overordnet introduktion.....	61
Elitedaters.dks visuelle og retoriske profil.....	62
Betragtninger om identitetskonstruktion på elitedaters.dk	64
Rollepositioner	64
Eksempler på identitetskonstruktion.....	66
Eksempel 1. Den kulturelle.....	66
Eksempel 2. Den følsomme	69
Eksempel 3. Den selvhævdende	71

Eksempel 4. Den materielle	73
Kapitel IX: Medie og menneske	77
Et eksempel på livsstil	77
Et nyt værdifællesskab	77
Forædling af habitus	78
Det medierede selv.....	80
Individet som medieret stereotyp.....	80
Virkeligheden forpligter.....	82
Forholdet mellem digital og fysisk virkelighed	83
Konsistens og troværdighed.....	83
Myten om mediet	85
Konklusion.....	88
Litteraturliste.....	92

No man is an island, entire of itself...any man's death diminishes me, because I am involved in mankind; and therefore never send to know; it tolls for thee.

(John Doone, in Devotions upon emergent occasions and seuerall steps in my sicknes - Meditation XVII, 1624)

Kapitel I: Emneafgrænsning og forforståelse

Emneintroduktion

Et samtidsparadoks

For et stykke tid siden oprettede jeg en brugerprofil på en datingside for karriereorienterede og akademikere. Dette syntes oplagt, da jeg selv inden for et overskuelig tidshorisont forhåbentligt kan erhverve mig den ikke helt ydmyge titel: cand.scient.bibl.

Her syntes kvinderne i uhørt grad at være smukke, kloge, lykkelige og tilfredse, i fuldendt harmoni med dem selv og deres omgivelser, ja nærmest den menneskelige fuldkommenhed. Den eneste i ridse i lykkens galocher synes at være manglen på en livsledsager.

Profilernes noget trivielle antrit undrede mig alligevel en smule, da datingsiden over for brugerne påpeger, at en profilttekst skal være distinkt og indbydende, og at de mest trivielle og klicheprægede ikke ville blive accepteret af redaktionen. Alligevel synes profilerne at indgå i en række af konformitetsmønstre, hvor uhørt mange værdipræferencer synes at overlape hinanden.

Jeg fandt dette modsætningsforhold intellektuelt udfordrende, men også i ordets bogstaveligste forstand temmelig ophidsende. Faktisk så ophidsende, at jeg for mit eget velbefindendes skyld fandt det nødvendigt at få klarhed over sagen. Hvordan kan det være, at veluddannede, kløgtige og frigjorte mennesker frivilligt lader sig fremstille som trivielle og konforme?

Dette paradoks syntes at være et spændende udgangspunkt for det speciale, som efterfølgende stod for døren. Mit personlig engagement i undersøgelsesobjektet kunne dog forhindre en objektiv tilgang, så jeg indså gradvist den tvingende nødvendighed i at anskue fænomenet ud fra et bredere og mere distanceret perspektiv, nemlig som et udtryk for, hvordan individet ud fra alment menneskelige behov for anerkendelse og tilhørsforhold konstruerer en form for betinget adfærd.

Udover at brugerne på elitedaters.dk udtrykker en del fælles værdireferencer, synes brugerne i høj grad at anvende det, man inden for livsstilsforskningen kalder identitetsmarkører, som udtrykkes via materielle og æstetiske præferencer, der på samme tid forener brugergruppen og samtidig adskiller denne fra andre livsstilssegmenter. Jeg begyndte nu at få en fornemmelse af, at der til mit oplevede paradoks er tilknyttet et væsentligt identitetsperspektiv.

Det fik mig til at tænke på Pierre Bourdieus habitusbegreb, som er en ambition om at forstå, hvordan individets forståelse af omverdenen og egne handlinger er grundlæggende socialt forankret. Habitus angiver, hvordan individet, gennem dets egne erfaringer af sin egen placering i samfundets hierarkier, udvider en bestemt værdiorientering, praksis og livsstil. Habitus gør på en og samme tid denne placering meningsfuld for individet, retfærdiggør den og kan vejlede individet til at handle og tænke hensigtsmæssigt og tilstrækkeligt på en ensartet måde på tværs af samfundets institutioner.

Da der på nogle områder er kæmpe forskelle på, hvordan min og tidligere generationer anskuer verden, må det eksisterende samfund have en væsentlig betydning for, hvordan vi ser på os selv, og hvordan vi ser på verden. Den eksisterende omverden må derfor have betydning for vores identitetsdannelse.

Som følge af aftraditionalisering siges det, at individet er blevet sat frit. Individet står alene med ansvaret for sig selv, sine handlinger, og hvad disse har af konsekvenser. Normativt set betyder dette, at individet sætter præmisserne for sit eget liv. Men da traditionen ikke længere kan tilbyde prædeterminerede svar i forhold til livets genvordigheder, har friheden også en pris. I det moderne er individet dømt til at selv at skabe sin identitet gennem gruppeorienterede socialiseringsprocesser, hvor individet må slås for at blive set og anerkendt.

Som konsekvens af aftraditionaliseringen karakteriserer den engelske sociolog Anthony Giddens det moderne samfund som fragmenteret. Med traditionens opløsning følger et tab af faste bestemmelser, og derfor må individet forholde sig til mange sandheder. Endvidere synes den fysiske verden også at fragmentere sig. Vi er ikke længere afhængige af at være i samme rum på samme tid for at være i stand til at kommunikere med hinanden. På denne måde sker der en forskydning i forhold til den måde, vi erfarer tid og rum på. Med mellemkomsten af

sociale medier udvides vores socialiseringsfelt. Hvor identitetsdannelsen før var afgrænset af de omgivende sociale (og fysiske) omgivelser, har man nu mulighed for at iscenesætte sig selv på en ny front. På den måde bliver de sociale medier en del af hverdagspraksis og påvirker derfor også den enkeltes habitus. På makroplan betyder det, at medierne i relation til forholdet mellem samfund og individ er centralt definerende i forhold til, hvordan vi skal forstå og beskrive vores samtid.

I dette speciale vil jeg afklare hvorfor vi mennesker er henholdsvis forskellige. men samtidigt ret ens. Jeg vil prøve at forstå forudsætningerne for identitetsdannelse i en tid hvor medierne fylder så meget, at man ifølge Stig Hjarvard kan tale om en medialisering af habitus. Med udgangspunkt i den overordnede problemstilling er mit primære fokus at undersøge den medialiserede identitetskonstruktion.

Problemformulering

Med opløsningen af de traditionelle samfunds strukturer, har individet i det senmoderne samfund fået en anseelig mængde frihed. Individet er frigjort, myndiggjort og kan efter sigende selv vælge sin identitet. Dette til trods handler individet inden for en række af bestandigt regulerende konstruktioner, som sætter spørgsmålstegn ved frigørelsen, myndiggørelsen og individualitetens egentlige karakter. Jeg vil i dette speciale undersøge dette paradoks. Dertil vil jeg undersøge, hvordan individet konstruerer sin identitet under mediemæssig påvirkning inden for de rammer, vi kalder for senmoderniteten. Jeg har operationaliseret denne problemstilling ned til følgende to spørgsmål:

Hvad er bestemmende for identitetskonstruktion i det senmoderne?

Hvordan medkonstruerer medierne identitet i det senmoderne?

Erkendelsesmæssigt udgangspunkt

Et socialkonstruktivistisk perspektiv

Forskning i menneskets identitet rummer muligheder for at bygge bro mellem psykologien og sociologien, samtidigt med at der vil trækkes veksler fra den kliniske psykologi, personlighedspsykologien, socialpsykologien, udviklingspsykologien, socialfilosofien, kulturanalysen, og antropologien. Når man beskæftiger sig med menneskets identitet, vil man se, hvordan samtidskulturen lader sig afspejle i det enkelte menneskes psykologi. Forskning i menneskets identitet er udfordrende og højaktuel i senmoderniteten, hvor nogle individer oplever, at fundamentet for deres identitet trues af hastige og markante samfundsforandringer.

I værket *Den samfundsskabte virkelighed* (1979) påviser Peter Berger og Thomas Luckmanns, at den menneskelige ageren ikke alene udspringer af medfødte menneskelige egenskaber eller en slags medfødt menneskelig natur, men nærmere gennem deltagelse i diverse sociale sammenhænge og processer. Individets forestillinger om sig selv, hinanden og den eksisterende omverden afspejler derfor ikke tingenes faktiske egenskaber og kvaliteter, men nærmere, hvordan disse egenskaber og kvaliteter får en særlig betydning i de foranderlige sociale sammenhænge, vi deltager i. Berger og Luckmann pegede derfor på, at menneskets bevidsthed og identitet ikke kan beskrives uafhængigt af de overordnede sociale og samfundsmæssige sammenhænge, de udspringer af, og at vi kun kan forstå, hvorfor det enkelte menneske handler og tænker ved at møde ham eller hende i de sammenhænge, de situationer og i den kultur og det samfund, som individet lever i og deltager i.

Da mit primære identitetsfokus i dette speciale er rettet mod samspillet mellem individ og samfund vil jeg primært betragte identitet som et spørgsmål om konstruktion. Jeg vil ikke anfægte, at mennesket identitetsdannelse også er et resultat af kognitive udviklingspsykologiske processer, men mener at disse udvikles i et dialektisk samspil med det eksisterende og i høj grad som en reflektiv proces.

Det enkelte individ, som psykologisk betinget organisme og subjekt, konstruerer selv de forståelsesformer, begreber og redskaber, som det voksne individ behøver. Forståelsesformer, begreber og redskaber konstrueres af en vekselvirkning mellem organismens modningsprocesser og de fysiske og sociale omgivelser. Både de konstruktioner, der skal bruges, og det subjekt, der bliver resultatet, er således konstruerede.

I dette speciale vil jeg definere den samfundsskabte virkelighed som et udfald af de institutionaliserede og objektiverede vanedannelser, der står over for individet på samme måde som den fysiske virkelighed, at denne sociale del af virkeligheden konstituerer og konstitueres af menneskelig aktivitet i et dialektisk samspil (Simonsen, Calmer Andersen 2005).

Dette er en konstruktion

Socialkonstruktivismen kendetegnes ved, at virkeligheden anses som menneskeskabt. Der eksisterer ikke en objektiv virkelighed, da denne er afhængig af de øjne, der ser. Det betyder, at der findes mange virkeligheder, som er socialt, lokalt og erfaringsmæssigt funderet. Disse socialt konstruerede virkeligheder skabes primært gennem sproget. Eller sagt med andre ord; viden og forståelse kan ikke eksistere uden sproglig interaktion mellem mennesker (Burr, 1995).

Der findes forskellige grader af socialkonstruktivistisk radikalitet. I den lettere ende anses verden som en social konstruktion. Hvad, individet anser for at være naturligt, er kun illusorisk. Mennesket og dets virkelighed er formbart. Verden består af menneskets subjektive virkelighedsforståelse, den virkelighed, som skabes ud fra selvsamme forståelse. Det vi betragter er menneskeskabte størrelser, samt at vores virkelighed afhænger af vores sociale kontekst (Wenneberg, 2000).

I den anden ende af spektret findes den mere radikale version af socialkonstruktivismen. Her er naturen og dens fysiske objekter skabt via vores sociale ageren. Ligeledes anses viden om virkeligheden som socialt konstrueret og udelukkende bestemt af sociale faktorer. Viden om virkeligheden bestemmes derfor af selvsamme virkelighed (Wenneberg, 2000). Dette kan sammenlignes med, at et problematisk forhold hos DSB kræver en uvildig undersøgelse, hvortil DSB selv udpeger undersøgelsesorganet. Viden er derfor bestemt af irrationelle sociale faktorer, som medfører, at det er forhold som magt og interesser, der bestemmer, hvad der bliver viden i vores samfund (Wenneberg, 2000).

Dette speciale er naturligvis også en konstruktion, som er bygget på skuldrene af andre konstruktioner. Jeg ved, at de teoretikere, jeg anvender, gennem deres egen forskning har skrevet deres egen historie. Hvad jeg, som undersøger tænker og skriver, er et resultat af min

egen habitus. Polemisk set betyder denne bevidsthed, at jeg er tilnærmelsesvis bevidst om mit eget (*selv*)bedrag, og derfor har muligheden for at trække selvbedragets slør til side og se nødvendigheden af *armslængdeprincip*. Væbnet med et *armslængdeprincip* vil jeg med god samvittighed indgå aktivt i min undersøgelse og inddrage mine egne refleksioner og observationer. Det betyder, at jeg ikke vil holde mig tilbage med at inddrage min egen læsning af virkeligheden, såfremt jeg har vurderet, at denne kan underbygge eller eksemplificere min erkendelse, som først og fremmest er funderet på grundlag af mit teoretiske udgangspunkt.

Diskussionsgrundlag

For at begribe identitetsspørgsmålet er det vigtigt at forstå de præmisser, som samfundet har sat for mellem menneskelig praksis. Vi forstår nemlig kun, hvordan individet handler og tænker ved at møde individet i de sammenhænge, i den kultur og det samfund, som individet tager del i.

Ifølge Giddens (1994), trækkes der radikaliserede, men modernistiske spor i gennem vores samtid. I forlængelse heraf har jeg indført en kronologi i det teoretiske materiale, som understøtter den samfundsmæssige udvikling fra det præindustrielle samfund til moderniteten. Kronologien er fordelagtig, da jeg finder udviklingsperspektivet nødvendigt for at forstå forudsætningerne for identitetskonstruktion i det senmoderne.

Jeg vil indledningsvis inddrage Erving Goffman, som i 1959 præsenterede en teori, der argumenter for, at vores identitetsforestillinger mest beror på de sociale roller, vi indtager i samspil med andre. Goffmans rolleteori er hensigtsmæssig, da den *per excellence* beskriver den menneskelige ageren inden for grupper og fællesskaber (Giddens, 1994).

I forhold til grupperne og fællesskabernes socialiserende karakter i det senmoderne er den amerikanske sociolog David Riesman (1961) af essentiel betydning. I slutningen af 50'erne diagnosticerede Riesman fremkomsten af en ny karaktertype, som en konsekvens af datidens økonomiske opsving og dertil forøgede forbrug. Den stigende velstand og senere velfærd udlignede i nogen grad de rigide klasseskel. Udligningen af klasseskel betød, at det så småt blev nødvendigt at se på socialisering og identitet med nye briller.

Groft sagt ser den franske sociolog Bourdieu identitet som en størrelse, der udtrykkes via forbrug baseret på individets eksisterende holdninger og værdier, som individet finder meningsfulde i forhold til dets sociale placering. Det vil sige, at individet i en løbende proces, skaber sin identitet ud fra en meningsfuld fortolkning af sin egen sociale placering, som både skaber muligheder, men også begrænsninger.

Hos Bourdieus erstattes karakter med et habitusbegreb, som betoner dobbeltheden af konstruktion og socialitet, derud gør en række identitetsskabende strukturer. Habitusbegrebet inddrages, da det bidrager til en forståelse af, hvorfor vi individer samler os i et givent fællesskab frem for et andet, hvorfor vi siger og tænker som vi gør.

Da Bourdieus undersøgelse har mange år på bagen og er foretaget i et mere radikaliseret klassesdelt fransk samfund end det danske, inddrages Henrik Dahls Bourdieu inspirerede Minerva værdikort, som er udviklet i forhold til en dansk demografi.

I det senmoderne synes medierne at have en betydelig indflydelse på dobbeltheden af konstruktion og socialitet. Hertil inddrages Professor Stig Hjarvard, som taler for en decideret medialisering af habitus. Hvis denne antagelse er valid, er det tvingende nødvendigt at betragte medierne som en del af de strukturerer, som skaber identitet

I relation til habitus og identitetskonstruktion synes behovet for anerkendelse at være af massiv betydning, hvilket ses som en alt omsiggribende diskurs i det medialiserede samfund. *I et medialiseret samfund bliver selve repræsentationen, synligheden af et individ eller gruppe en vigtig komponent i den oplevede anerkendelse* (Hjarvard, 2008 s. 277).

Alex Honneth (1993, 1996) ser sociale forhold og relationer som anerkendelseskampe. Perspektivet er interessant, da gensidig anerkendelse er en sammenhængsskabende nødvendighed for individ og samfund. Dette perspektiv er relevant, da samtiden er karakteriseret ved manglen på *støre fælles projekter*.

I dette speciale er det min tese, at medierne og deres anvendelse temmelig konkret afspejler det senmoderne individs habitus og problemstillinger. Via medierne synliggøres individets behov, ønsker og muligheder. Derfor vil jeg også løbende understøtte min anvendte teori og

underbygge min argumentation ved at perspektivere til det samtidige medieudbud.

Til at eksemplificere relationen mellem medie, habitus og identitetskonstruktion har jeg udvalgt fire brugerprofiler fra nichedatingsiden elitedaters.dk. Nichedatingsider kan først og fremmest ses som et eksempel på en samfundsmæssig fragmentering, dernæst er disse fordelagtige som undersøgelsesmaterielle.

På elitedaters.dk består den kærestesøgende brugergruppe af karriereorienterede og akademikere. Det betyder, at brugergruppen i et betydeligt omfang vil have den samme habitus, og derfor vil brugernes elektroniske identitetskonstruktion have udgangspunkt i relativt ensartede holdninger og værdier, som samtidig vil være normgivende og adfærdsregulerende på elitedaters.dk. Når jeg skriver, at brugerne kun vil have en relativt ensartet habitus, skyldes det, at der naturligvis kan være forskel på de livsstile, som er tilknyttet enten en karriere eller akademisk orienteret livsstil. Når jeg alligevel betoner ensartetheden, er det fordi, brugerne har et fælles formål med at benytte siden, og at der brugerne imellem er en *elite*-konsensus og en fælles meningsramme.

Endeligt er elitedaters.dk interessant, da mediet via dets budskab har en indvirkning på selve den digitale identitetskonstruktion. Elitedater.dk har guidelines for, hvordan at man skal skrive sin profilttekst, og hvordan brugersegmentet sociodemografisk tager sig ud. Endvidere er sidens visuelle profil også af betydning. Samlet set betyder disse forhold, at brugernes identitetskonstruktioner er relativt gennemsigtige størrelser. Det betyder, at relationen mellem medie, habitus og identitetskonstruktion vil fremstå desto mere tydelig.

Når jeg vælger ikke at anvende facebook.com som eksempel, er det et resultat af manglen på konkret defineret meningsgivende anvendelse. Som Tække og Paulsen (2010) påpeger, vil der uden en afgrænset målgruppe ikke etableres faste normer for socialisering. Dette betyder ikke at der ikke findes normer og regler, men disse er blot mere uhåndgribelige.

Mit selektionsgrundlag beror derfor primært på, at eksemplerne er habituelt repræsentative for brugersegmentet og positivt integrerede i datingsidens meningsramme. Men da brugerne i samspil med mediet definerer rammerne for brugernes identitetskonstruktion, skal man lede længe efter en profil som overskrider den eksisterende normdannelse. Det betyder, at de

udvalgte profiler er alment repræsentative for sidens brugere.

Jeg har valgt tre profiler, som indgår hensigtsmæssigt inden for den eksisterende meningsramme. Endvidere har jeg valgt en enkelt profil, som på nogle områder overskrider brugernes uskrevne regler. Når jeg har medtaget en afvigende profil, er det som en eksemplarisk negation. Ved at vise et eksempel på upassende og dårlig social adfærd vil den passende adfærd fremstå desto tydeligere. Hvor udvælgelsesprocessen af de meningsbekræftende profiler kunne gennemføres med nærmest *lukkede øjne*, bestod den mere tidskrævende udvælgelsesproces netop i at finde en afviger.

Når jeg har valgt alment repræsentative brugere, betyder det, at mine profileksempler ikke vil repræsentere, transseksuelle, ufaglærte, førtidspensionister, meget unge eller gamle brugere. Hvad angår bøsser og lesbiske, kan jeg ikke finde dokumentation for, at de formelt set er nægtet adgang, problemet er at datingsidens søgefunktion ikke understøtter en søgning i relation til seksuel orientering (hvilket er et dårligt signal at sende til en målgruppe som normativt set sætter pris på åbenhed og tolerance).

Elitedaters.dk har en række optagelseskrav, som også begrænser rekrutteringen og homogeniserer brugergruppen. Derfor vil der under ingen omstændigheder kunne inddrages brugerprofiler, som eksempelvis er ufaglærte eller ikke har en videregående uddannelse. Ikke desto mindre skriver elitedaters.dk, at der i enkeltstående tilfælde kan gøres undtagelser, hvilket jeg tolker som et positivt forhold til eksempelvis den ufaglærte, som alligevel har etableret en anseelig formue, skuespillere, pokerspillere, sportsfolk -- i almindelighed mennesker, som har en vis prestigemæssig pondus.

Når brugerprofilerne primært består af kvindeprofiler, er det *ikke*, fordi jeg finder den kvindelige identitetskonstruktion mere væsentlig end mandens. Mit primære valg af kvindelige profiler er taget med henblik på at etablere et mere biasfrit undersøgelsesmateriale. Når jeg alligevel har valgt at inddrage en mandeprofil, er det som eksempel på en afvigende identitetskonstruktion. Grunden til det er, at jeg ikke har været i stand til at finde en passende kvindebrugerprofil til dette formål.

Lad mig for en sikkerhed skyld pointere, at mit fokus er placeret på brugernes placering i det

sociale felt, udtrykt via livsstil og andre identitetskonstruerende forhold. Min interesse består derfor kun i, hvordan en given socialt betinget habitus udtrykkes via identitetskonstruktion. En ellers interessant diskussion om relationen mellem køn, habitus og social placering er en anden side af samme sag.

Jeg vil understrege, at profileksemplerne, til trods for deres generelt repræsentative karakter, netop kun er eksempler. Det er ikke meningen, at profilerne skal bruges som statistisk eller empirisk belæg. Profilerne fungerer udelukkende som eksempler på medieret identitetskonstruktion og benyttes ikke med den hensigt at sige noget generelt om elitedaters.dk eller entydigt om dets brugere.

Fremgangsmåde

Makrosociologien belyser de overordnede strukturer i samfundet. På makroplan handler sociologi derfor om empirisk og teoretisk analyse af samfundets strukturer og af forholdet mellem samfundet som helhed og samfundets mange institutioner. I forhold til min problemstilling vil den eksisterende empiri anvendes som et undersøgelsesfundament. Derfor vil jeg med ud fra en vekselvirkning mellem teoretisk forforståelse og fortolkning, diskutere mig frem til en mere klar forståelse af mit opslåede paradoks.

På mikroplan er sociologien et udtryk for sammenhængen mellem individer og grupper, herunder grupperes rollestrukturer og normdannelse og disse sammenhænges indflydelse på socialiseringsprocessen. Mikrosociologien ønsker dermed at afdække, hvem man selv er, og hvordan man er blevet, som man er (Jacobsen, 2005). I forhold til min problemformulering vil min undersøgelse bevæge sig både mellem mikro - og makroplan. For at opretholde en form for konsistens i undersøgelsen, vil jeg også på mikroniveau benytte den eksisterende og anerkendte empiri, som dog løbende perspektiveres til egne empiriske iagttagelser.

Den anvendte sociologiske teori som beskæftiger sig med samfundets gennemgribende strukturer, har til formål at skabe en mere nuanceret forståelse af identitetskonstruktionens forudsætninger i det senmoderne samfund. Endvidere har den socialpsykologiske teori til hensigt at beskrive de almene forudsætninger hvortil social interaktion finder sted.

Den første halvdel af opgaven har derfor til hensigt at give et overblik over de overordnede kausale sammenhænge som i sidste ende peger i retning af det paradoks jeg opstiller i min

problemformulering. Det vil sige, at den anvendte teori i højere grad anvendes reflektivt end konkret analytisk i forhold til mit abstrakte undersøgelsesobjekt (identitet). Nå jeg i specialet vil beskæftige mig med digital eller medialiseret identitet, er det i den hensigt at gøre problemstillingen håndterbar og desto mere konkret ved at inddrage brugerprofiler fra elitedaters.dk. Medialisering og digitalisering skal i dette speciale ses som toppen af isbjerget eller der periskop hvor fra vi spejder henover vandene.

Med andre ord er jeg ikke *alene* interesseret i toppen af isbjerget, eller det umiddelbart synlige som ses via eksempelvis livsstilspræference eller digitale selvfortællinger.

Det interessante er netop den bevægelse hvortil den digitale identitetskonstruktion på samme tid peger frem og tilbage.

Læsevejledning

Kapitel II præsenterer identitetsdiskurser defineret af Goffmans og Riesman. Desuden præsenteres Bourdieus habitusbegreb og en kort præsentation Henrik Dahls minervamodel.

Kapitel III fokuserer på rammerne for individets identitetskonstruktion i det senmoderne. Her redegøres der for de strukturer som kendetegner det senmoderne.

Kapitel IV omhandler forholdet mellem identitet og anerkendelse. Med udgangspunkt i Alex Honneth redegøres der for anerkendelsens betydning for det moderne individ.

Kapitel V ekspliciterer forholdet mellem medier og habitus. Medialiseringsbegrebet præsenteres og sættes i relation til det eksisterende medie billede.

Kapitel VI har fokus på de sociale medier som socialiseringsrum. Her præsenteres begreberne *socialt medie* og *nichedating*. Som afslutning på første del af specialet følger en kort opsummering.

Kapitel VII Datingsiden elitedaters.dk analyseres. Efterfølgende foretages en række betragtninger om rolle konstruktion på elitedaters.dk. Endeligt analyseres 4. brugerprofiler.

Kapitel VIII: Profilanalyserne diskuteres i relation til de sociale mediers betydning for identitetskonstruktion i det senmoderne.

Kapitel II: Identitetsperspektiver

Indledende identitetsperspektiver

Kapitlet indledes med et helikopterperspektiv på identitetsbegrebet, hvorefter jeg forsøger at indsnævre perspektivet med henblik på at etablere en midlertidig identitets definition.

Dernæst præsenteres Goffmans mikrosociologi og David Riesmans karakterisering af en ny social karakter. Endeligt inddrages primært Bourdieu og Giddens til at kaste et perspektiv på identiteten i det moderne/senmoderne.

Identitet: mellem individ og samtidskultur

I dagligsproget bruges identitetsbegrebet til at afgrænse og fastslå individets tilhørsforhold, ofte med stærk betoning af forening og distinktion. Mennesker forventes at tilhøre visse grupper og kollektive enheder. For nemheds skyld vil mennesker gerne kategorisere og klassificere hinanden, finde mønstre og logik (Hammeren & Johansson, 2010).

Når vi tilnærmer os en forståelse af individet og forsøger at begrebsliggøre, hvad det indebærer at leve i et bestemt samfund, støder vi på en række termer og begreber: selvet, individet, personlighed etc. Endvidere findes der en lang række varianter af identitetsbegrebet, såsom selvidentitet, social identitet og kulturel identitet. Disse bruges ofte til at betegne relativt ens fænomener, men til tider kan der være afgørende forskel på de forskellige begrebsapparater. I grove træk hører begreber som jeg, overjeg og personlighed til inden for psykologiens felt, mens man inden for filosofien vil tale om individ og individualitet, og inde for sociologien, socialpsykologien og kulturforskningen vil bruge identitetsbegrebet. Den menneskelige identitet ligger altså i grænseområdet mellem det enkelte individ og samtidskulturen, mellem individpsykologien og sociologien. Den psykoanalytiske udviklingspsykolog taler eksempelvis om henholdsvis en indre eller personlig identitet og en kulturel - eller gruppeidentitet. Her bygges der altså bro mellem forestillingen om en mere essentiel personlighed og det forhold, at mennesker sensitivt tilpasser sig hinanden i forhold den givne situation (Jørgensen, 2009).

Social rolle og socialkarakter

Til forskel fra de psykologiske definitioner af identitet, som forbindes med eksempelvis indre udviklingsprocesser, arbejder socialpsykologien og sociologien mod et mere samfundsorienteret og kollektivt begreb.

Med grundlæggelsen af den symbolske interaktionisme henledes opmærksomheden fra indre psykiske processer i retning af den løbende interaktion mellem individet og de grupper og kulturer, som omgiver det. Efterfølgende har den symbolske interaktionisme været afsæt for en række sociologiske eller socialpsykologiske identitetsteorier. Nogle har fokuseret på, hvordan samfundsmæssige og sociale strukturer influerer på individets identitet. Andre har i højere grad betragtet identitet som en situationel størrelse eller en social bestemt fiktion eller konstruktion og iscenesættelse, som er dybt indlejret i konkrete situationer (Jørgensen, 2009).

Den amerikanske socialpsykolog Erving Goffman (1994), betragter identitet som en social konstruktion, som beror på, at mennesket løbende konstruerer og fremviser et billede af sig selv, som det forsøger at få andre til at acceptere. Via en præsenterbar facade og reguleret adfærd i socialt sammenspil, stræber individet efter anerkendelse af dets eksistens inden for de fællesskaber, hvor individet agerer. Goffman trækker på den symbolske interaktionisme, der bygger på grundantagelserne fra George Herbert Mead, at mennesket skabes og formes igennem mødet med andre – uden andre er vi ikke noget og gennem samhandling med andre indfanges samfundet i mennesket.

Således møder individet verden med en form for social maske, som er bærende for individets identitetskonstruktion. Identitet skal derfor betragtes som en rolle der udvikles ud fra en løbende regulering af individets selvscenesættelse. Mead (1934) beskriver dette som socialiserende spejlingsprocesser. Spejling sker i den umiddelbare interaktion, men den indebærer også en *formidling*: Den sociale orden opretholdes i de kulturelle symboler, vaner, rammer og begreber, hvormed mennesker regulerer deres forhold til hinanden og derigennem sig selv.

På tilskyndelse af overstående udgangspunkt introducerer Erving Goffman i gennembrudsværket fra 1959 *Vore rollespil i hverdagen* (1992) en dramaturgisk teori, hvor samfundet opfattes som et teater, hvor individet udfylder en eller flere roller. De roller, vi påtager os eller bliver pålagt, undertvinger individet med en form for social tvang. Når rollen er indtaget, etableres en ramme for individets selvudfoldelse. Der er dog mulighed for et vist

spillerum for fortolkning, men der er tydelige begrænsninger for, hvor langt man kan trække rollen i en retning. Manuskriptet kan betragtes som de samfundsmæssige og generelt sociale strukturer, som begrænser individets handlemuligheder.

I *Vore rollespil i hverdagen*, anvender Goffman begrebet facade, hvilket kan betragtes som en ydre og ekspressiv manifestation af individet. Når individet iscenesætter en facade, skabes der en social position, tilsvarende en identitet, omend mere eller mindre flygtig eller situationsbestemt (1992).

Ud over at man kan benytte sig af samme facade i forbindelse med forskellige rutiner, bør det påpeges, at en given social facade som regel vil blive institutionaliseret i den forstand, at den giver anledning til abstrakte, stereotype forventninger, og den vil tendere mod at antage mening og stabilitet, uafhængigt af hvilke specifikke opgaver der tilfældigvis udføres i dens navn. Facaden bliver en kollektiv repræsentation og en realitet i sin egen ret (Goffman, 1994,33).

Essentielt for Goffmans teaterteori er begreberne *front stage* og *back stage*. *Bag scenen* (back stage) er det ikke nødvendig at reflektere og regulere sin optræden over for eventuelt gældende normsæt. Bag scenetæppet kan man smide masken og trække vejret ubesværet. Dette modsvarer på forscenen, (frontstage) hvor individet påtager sin sociale maske (facade) og indtræder i den forventelige rolle, hvor situation påkræver at individet agerer efter et bestemt normsæt. Der findes forskellige roller, man kan påtage sig alt efter, hvilken scene (situation) man befinder sig på. Aktøren tilpasser sin rolle efter den aktuelle scene, herunder tøj, kropssprog og sprog som eksempler på rekvisitter, vi bruger til at understøtte vores roller.

Social, personlig og jeg - identitet

I værket *Stigma* fra 1963 (2009) præsenterer Goffman tre typer af identitetsudfoldelse; den personlige, jeg - identiteten og den sociale identitet. Disse danner rammerne for Goffmans teori om stigmatisering som et resultat af socialt afvigende adfærd.

Den sociale identitet er, som det ligger i ordet, den rolle man står i ved interaktion med andre mennesker. Rollen er dog begrænset af ens eget sociale tilhørsforhold, og hvilke sociale sammenhænge individet befinder sig

Når det gælder den sociale identitet, kan der skelnes mellem den *tilsyneladende* og den *faktiske* sociale identitet. Den første iagttagelse og kategorisering af individet repræsenterer en tilsyneladende social identitet, mens den kategori og de egenskaber individet reelt set besidder, betegnes som *den faktiske sociale identitet*.

De forventninger, vi har til et andet menneske, er baseret på de første indtryk, individerne giver af sig selv. Disse forventningerne har en normativ karakter, og optræder endda som forventelige og derfor retfærdige krav. Hvis et givent individ i mødet med andre viser sig ikke at besidde de forventelige egenskaber inden for den givne kategori, vil individet blive reduceret. Denne situation betegner et stigma, dvs. når der er uoverensstemmelser mellem den tilsyneladende og faktiske sociale identitet (Goffman, 2009).

Et stigma består af en relation mellem de egenskaber, som individerne besidder og en stereotyp klassificering af mennesker. Goffman (2009) opererer med flere stigmas. Centralt for dette speciale er, hvad Goffman (2009) betegner for et *tribalt* stigma. Dette stigma skal ses i relation til race, nation eller religion, endvidere samfundets klasser. (Her synes Goffman i en moderne kontekst lidt bedaget, da de fleste moderne sociologer for længst har afskrevet det traditionelle klasesamfund)

Goffman skelner mellem to former for stigma *den miskrediterede* og *den potentielt miskrediterede*. Det miskrediterede stigma beror på individets bevidsthed om hans egen stigmatisering. Det vil sige visheden om en uoverensstemmelse mellem individets tilsyneladende livsstil og individets faktiske livsstil.

Det potentielt miskrediterede individ går ud fra, at de tilstedeværende ikke ser en uoverensstemmelse mellem den tilsyneladende livsstil og den faktiske. Dette kan eksempelvis være en nyrig liebhaver, som fuldt og fast tror på, at hans fortid på ingen måde afslører sig i det sociale spil.

Til forskel fra den miskrediterede kan den potentielt miskrediterede selv afgøre, hvorvidt den miskrediterende afvigelse skal mangfoldiggøres for gruppens eller ej, hvorimod den miskrediteredes stigma er absolut bindende.

Kort fortalt kan den personlige identitet ses som en form for unikhed hos individet, hvilket vil sige et positivt mærke eller en identitetsknappe:

Med personlig identitet tænkes her kun på de to førstnævnte forestillinger, nemlig positive mærker eller identitetsknager, samt den unikke kombination af personlig-historiske data, som tilknyttes individet ved hjælp af disse knager, hvorpå hans identitet hænges (Goffman, 2009 s. 77).

Identitetsknager er således, ifølge Goffman, ens håndskrift, ens fotografiske udtryk, cpr. nr., navn, fødselsdato med videre. Den personlige identitet er, med andre ord det, der gør, at individer kan skelnes fra andre individer. Når individet skal forholde sig til et andet individ, vil denne automatisk og ubevidst sammensætte de oplysninger, denne har om individet. Her er der tale om en *formel* identitet som er motiverende og regulerende i forhold til andre forventninger (Goffman, 2009).

Goffman revurderet

Goffmans rolleteori er stadig populær, da den har noget hverdagsintuitivt over sig og er let tilpasselig til enhver analyse, som omhandler menneskelig interaktion. Dog ikke helt uden fare. Goffmans teori er udviklet i 1950'ernes USA med en klar klassesdeling og bærer derfor præg af et syn på individet, som værende et færdigt subjekt (Hammeren & Johansson, 2010).

Med afsæt i det senmoderne er det interessant, hvorvidt individet i det senmoderne overhovedet kan fremstå umaskeret, da social færden kræver en bestandig indtræden i nye roller, hvilket betyder, at individet sociale - identitet er under bestandig forandring. Derfor kan det diskuteres, om der eksisterer reelle *backstage* situationer, men snarere bestandige sceneskift, som selvfølgelig fordrer til mere eller mindre formelle roller?

Joshua Meyrowitz (1985) pointerer, at forholdet mellem *backstage* og *frontstage* har ændret sig med de elektroniske mediers fremkomst. Meyrowitz kritiserer Goffmans model for alene at være bundet i en konkret rumlighed. Medierne tilfører en ekstra dimension, som opløser den konkrete sociale stedsbinding. Med de elektroniske medier (tv, radio m v.) er der opstået en gennemsigtighed, hvor grænserne mellem offentligt og privat er flyttet, hvilket betyder, at man kan få indblik i livsstile, man ikke selv er en del af. Meyrowitz opgraderer termene til *deep backstage*, *middle region*, og *forward frontstage*.

Positioner er altså blevet radikaliseret, mens *middle region* henviser til en halvt privat og halvt offentlig adfærd. *Middle region* adfærd i arketypisk form, kan erfares via talkshows,

som kendetegnes ved en social afbalanceret form for distance og intimitet, mellem vært og gæst. Med de nye sociale medier, eksempelvis facebook.com, ser jeg, at brugerne via opdateringer fungerer som både *vært og gæst* i deres eget talkshow. Brugeren stiller sig selv et tavst spørgsmål, som besvares via en opdatering. Jo mere personlig en opdatering er, desto mere spændende synes den at være, dog må den ikke være så spændende, at den kan kompromittere brugerens offentlige billede.

Frisættelse fra traditionen

Karakter som konformitetsmønster

Ligesom Goffman opererer den amerikanske sociolog David Riesman i sit legendariske værk *Det ensomme massemand* (1961) med et essentialistisk præget identitetsbegreb. Til trods for dette essentialistiske identitetsbegreb, fremskrev Riesman kimen til en modernitet, som set i bagklogskabens klare lys, er central for de strukturerer, som gennemsyrrer vores samtid.

Riesman opererer med det identitets relaterede begreb *social karakter*, en karakter som skal ses som et resultat af givne socialt betingede konformitetsmønstre, Disse kan sammenlignes med Goffmans (1992) scene-metafor, hvor samfundets strukturer dikterer en given rolle.

De "tilpassede" er i hverdagen de mennesker, vi har beskrevet. (...) dem hvis karakterstruktur svarer til deres samfunds eller klasses krav i den specielle fase af befolkningsudviklingen. Sådanne mennesker passer til kulturen, som var de skabt for den, som de faktisk også er (Riesman, 1961, 276).

Riesman påpeger dog, at mange vil have en social karakter, som i mindre grad kan leve op til samfundets krav og derfor ender i fri- eller ufrivillig opposition til de herskende normer. Dette kan medføre både psykologiske og sociale omkostninger. Dette skal ses som et resultat af konflikter mellem barndommens generelle prægning, og de samfundsforandringer, som karakteren må tilpasse sig (Riesman, 1961).

Idealtypiske karakterstrukturer

Riesman diagnosticerede tre grundlæggende idealtypiske karakterstrukturer. 1. Den traditionelt styrede karakter. 2. den indre styrede karakter. 3. Den gruppestyrede karakterstruktur.

I det traditionsstyrede samfund er man tilbøjelig til at følge de givne dogmer og traditioner. Vækstpotentialitet er højt (voksende befolkning), sammenhold og samhørighed lever i kraft af dets nødvendighed. Ritualer, etiketter, handlemønstre og omgangstone er i faste rammer, som ikke skal debatteres. Man yder den nødvendige lydighed og opmærksomhed, og ser sig selv som en del af en større cyklus. Alle disse faktorer såsom ritualer, etiketter, faste rammer, lydighed m. v fungerer i kraft af den podning, som det traditionsstyrede samfund foreskriver (Riesman, 1961).

I det indrestyrede samfund er individet styret af indre livsmål, og den personlige karakter er individualistisk. Familietraditionerne hviler i en stabil befolkningstilvækst. Den personlige frihed, valgmuligheder og mobilitet er primære. Individet er initiativtageren og tager intet for givet. Verden er ikke længere statisk. Den indre styring består i, at forældrene indlejrer grundlæggende retningslinje i barnet, som således bliver et indre gyroskop. Dette gyroskop bliver barnets indre vejleder retning og retningsbestemmer livsbanen. Disse bestemmelser holder det indre styrede menneske på rette kurs og giver det værdier og normer at leve efter. Gyroskopet fungerer således, at det giver mennesket et manøvre felt, som er bestemt og afhængigt af gyroskopets begrænsninger og retningslinjer. Dog træffer det enkelte menneske selv sine beslutninger inden for manøvre feltet, hvilket betyder, at det indre styrede menneske er i stand til at gå sine egne veje og træffe sine egne valg (Riesman, 1961).

Der ligger et stort pres på det indrestyrede barn, idet det både har sine egne og sine forældres forventninger hængende over hovedet. Forældrene indlejrer med gyroskopet nogle klart definerede mål og elsker kun det barn, der opnår fremgang. Barnets opdragelse er kendetegnet ved mangel på hygge, tålsomhed og lethed over for barnet. Dette er med til at berede barnet på den ensomhed og det psykiske pres, det kommer ud for i livets løb. Samtidig med dette opdrages barnet således, at det på ingen måder holdes tilbage. Dette skaber nogle urimelige krav til barnet, som kan medføre skyldfølelse og afsindige anstrengelser for at leve op til forældrenes idealer (Riesman, 1961).

Den indrestyrede identitet tilhører en tid, hvor omgivelserne var præget af social knaphed, hvor arbejdet bliver definerende for tilværelsen. Den indrestyrede lever i et samfund, som er præget af sociale klasseskel og en omhyggelig graduering af de sociale roller. Påklædning, manerer, og andre ydre kendetegn bruges til at regulere sin egen rolle i samfundet. (Riesman, 1961).

Med 50'ernes og 60'ernes overgange fra industri- til forbrugersamfund ændredes kravet til individet. Fra den indrestyrede karakters opdragelse til gode manerer, blev man som individ opdraget til at være en god forbruger. Individet fik flere penge og fritid mellem hænderne, og livet uden for arbejdspladsen fik mere plads. Samvær, forlystelser, sexliv blev sat i tale og i høj grad vurderet. De fra forældregenerationen nedarvede normer var pludseligt ikke meget værd, og individet måtte afsøge sine nutidige omgivelser for normativ orientering. Det indre gyroskop blev gradvist erstattet af den gruppestyrede radar, som bestandigt afsøger sin omverden for normativ orientering og anerkendelse i omverden blandt venner og ikke mindst i medierne.

Generelt i det gruppestyrede samfund er der et stort pres på den enkelte. Presset og de mange krav er skabt af den nye forbrugerisme, medierne, masseproduktionens fokus samt sociale krav. De sociale krav om, at man bør tilpasse sig gruppen bliver skabt af familie, kammerater og kollegaer. For det gruppestyrede individ er retningslinjerne som nævnt ikke fastlagt på forhånd, og bestræbelserne på at tilpasse sig de mange krav, som konstant ændrer sig i takt med samfundets hastige udvikling medfører en nervøs ængstelse (Riesman, 1961).

Anerkendelse af Riesman

Riesmans analyse finder styrke i det omfattende overblik, det meget varierende materiale og den tværvidevidenskabelige tilgang. Omvendt kan det indvendes, at Riesman prøver at indpasse for mange forskellige sociale og kulturelle udviklingstendenser under begreberne indre og ydre styring. Ikke desto mindre er Riesmans udviklingsperspektiver absolut centrale for det moderne individs forståelse af dets samtid, da Riesman skildrer, hvordan den moderne verden skal erfares, og hvordan moderniteten definerer individets interaktionsrum.

Netop gennem disse samfundsmæssige forandringer, kan det indrestyrede individ komme til kort, når det etablerede erfaringsunivers og nye interaktionsmuligheder bestandigt må revurderes. For at forstå sammenhængen mellem samfundets strukturer og individets

udvikling, må man som Riesman tage udgangspunkt i den menneskelige oplevelse og interaktion med omverdenen, da disse udgør et koblingspunkt mellem samfund og individ.

Man kan derfor mene, at Riesman burde nyde større (eksplicit) anerkendelse, eller i langt større omfang være refereret til som primærkilde hos samtidens store sociologiske tænkere som Giddens, Beck og Bauman.

Riesman så den konflikt, hvor der på den ene side befinder sig de mennesker, som tager andel i og har fordel af den kulturelle frisættelse, fordi de har de nødvendige psykologiske ressourcer til at håndtere denne. På den anden side er der en befolkningsgruppe, som af forskellige årsager har svært ved at håndtere den vidtgående opløsning af tidligere tiders stabile rammer omkring identitet og dagligliv.

Riesman var fremsynet, hvilket en titel som *Det ensomme massemand* understreger til trods for, at det efter sigende var en titel, som blev foreslået af forlaget. Uden at røbe for meget i forhold til dette specialets konklusion, rammer titlen lige ned i et af det modernes samfunds store paradokser.

Samtidsidentitet

Identitet som forbrug

Som nævnt tidligere havde forbrugssamfundets opståen den betydning, at individet gradvist bevægede sig fra at være indrestyret til at orientere sig mod forbrugsgrupper, hvor individet kan spejle sig og søge orientering. (Riesman, 1961) Med 68- oprøret opstod en ungdomskultur, som ikke ønskede at affinde med i traditionernes og autoriteternes undertrykkelse. Hverken forældre eller traditioner skulle bestemme individets fremtidige færden. Med opblomstringen af det gruppestyrede individ lå det lige for at betragte identitet som et udtryk for forbrugs- og kulturvaner.

I Pierre Bourdieus værk fra 1979 *Distinktionen – En sociologisk kritik af dømmekraften* tager Bourdieu afsæt i Max Webers hovedværk *Wirtschaft und Gesellschaft* (1922), hvor Weber argumenterer for at klassekampen udkæmpes på forbrugs- og livsstilsområdet. (Bourdieu, 1995) Bourdieu undersøger forholdet mellem social positionering og smagspræferencer. Om værkets formål siger Bourdieu:

Det er min opfattelse, at dette arbejde ikke bare drejer sig om at forbinde de forskellige måder at leve på med tilhørsforholdet til denne eller hin sociale klasse. Grundlæggende drejer det sig i denne bog for mig mere om at sætte de den traditionelle forestilling om `klasse` ud af kraft, end om at underbygge den (Bourdieu, 1989).

Bourdieu ser samfundet som et socialt rum, hvor individet positionerer sig i forhold til dets respektive ressourcer. Her skelner Bourdieu mellem økonomisk- og kulturel kapital. Individets habitus er altså frembragt ud fra en række sociale betingelser, som har indflydelse på individets forbrug og aktivitet og dennes relation til eksempelvis individets holdning til politik, objekter, artefakter m. v. Habitusbegrebet udspringer i sidste ende fra individets objektive livsbetingelse. En komprimeret udlægning fra Psykologisk-pædagogisk ordbog lyder:

***Habitus** kompetence, viden, kundskaber, færdigheder, holdninger og følelser mv. et menneske tilegner sig og udvikler sig gennem kropsliggørelse af livserfaringer og livsvilkår; de dispositioner der dannes, kaldes en symbolsk kapital, og kommer til at bestemme tænkning og handlen... (Hansen, Thomsen og Varming, 1997).*

Det særlige ved habitus er, at det har en dobbelt bestemmelse. På den ene side er habitus ansvarlig for den orden, den enkelte har i sit hoved, på den anden side er habitus også et aktivt princip, der skaber vurderinger samt ordner og klassificerer nye fænomener og begivenheder i forhold til den hidtil erfarede verden. Habitusbegrebet fungerer derfor som et forenende princip, som lader en positions indre og relationelle kendetegn komme til udtryk gennem en given livsstil.

(...) dvs., en almen grundindstilling. en disposition i forhold til verden, som gør at der er en systematik i den måde de enkelte personer tager stilling til stort og småt - men som alligevel, fordi habitus er et resultat af hele det hidtidige livsløb, kan være relativt uafhængig af den på det pågældende tidspunkt indtagende position (Bourdieu, 1989).

I det sociale rum opsluges individet som et punkt. Punktet kan udtrykkes som et standpunkt, eventuelt en ytring eller tilkendegivelse, som er bestemt af, hvor individet er placeret i dette

sociale rum. Bourdieu beskriver det sociale rum som virkeligheden, da den styrer aktørernes forestilling om dette.

De forskelle, som eksisterer individerne imellem, er som altid forankret i den enkeltes ressourcer (Bourdieu, 1995), men i og med at individet er afhængig af de eksisterende strukturer og systemer, som har sikret individet en tilstrækkelig velstand, udtrykkes klassekampen gennem forbrugsprocesser (Riesman, 1961) og andre abstrakte symboler på kulturel og økonomisk status og velstand (Bourdieu, 1995). Gennem forbrug er individet ikke alene i stand til at vise dets kapitalforhold, men også deres værdier ved eksempelvis at købe økologisk eller prisbevidst, eller at klæde sig på en bestemt måde m. v.

Bourdieus undersøgelse påpeger ikke overraskende, at menneskers kulturelle præferencer er udfald af deres sociale baggrund. Derfor er den kulturelle smagsdannelse en god markør for individets habitus eller sociale positionering. I det sociale rum adskiller individerne sig fra hinanden via deres skelnen af aktiviteter og forbrug. Bourdieu opererer med tre overordnede smagsdistinktioner 1. Den legitime smag, som tager udgangspunkt i finkulturen. 2. middelsmag. 3. Den folkelige smag. Hyppigheden i den finkulturelle smag forøges, desto højere individet er uddannet og aftager desto lavere individet er uddannet (Bourdieu, 1995).

Bourdieus undersøgelse har efterhånden en del år på bagen og fordrer til nogle forbehold. Uddannelsesområdet er på mange områder blevet akademiseret, og folk bliver generelt bedre uddannet, hvilket normativt betyder, at flere potentielt set har en mere kultiveret smagsdannelse. Samtidig ses der i det senmoderne en forøget værdirelativisme, som synes at fordrer til langt mindre rigide smagsdistinktioner og en større kulturel mangfoldighed, hvilket denne artikel *Finkulturen er blevet folkeeje* fra Politikens kulturtillæg den 20. jul. 2008 eksemplificerer fint¹

Man kan udlede, at den forfinede smag ikke nødvendigvis står i opposition til hidtidige forestillinger om underlødige smag. Såfremt at kunsternes hierarkier til stadighed afspejler de sociale hierarkier, vil det blive sværere at aflæse, hvilken habitus et individ ligger inde med, da symbolerne og koderne bliver mere komplekse. Dette giver individet en bedre mulighed for at camouflere deres habitus, hvilket i sidste ende kan betyde at de roller, vi

---

¹ <http://politiken.dk/kultur/ECE541998/finkulturen-er-blevet-folkeeje/>

ifølge Goffman spiller i hverdagen (som udspringer af vores habitus), i højere grad kan forhandles, fordi tidligere tiders miskrediterende kendetegn kan betragtes som en spændende leg med identitet.

Til stor glæde for reklamebranchen og dets behov for en omfattende og praktisk anvendelig livsstilsanalyse, skrev sociolog Henrik Dahl en populæruddgave af Bourdieus *Distinktionen*. I bogen *Hvis din nabo var en bil* (2005) kunne Dahl inddele det sociale rums aktører i fire positioner, som Dahl benævner som livsstilssegmenter. Dette kan ses illustreret i det efterhånden noget slidte Minerva-værdikort. Værdikortet er udviklet på grundlag af svar fra 2500 personer på en række *multiple choice* spørgsmål, som hver især indikerer en bestemt værdiorientering. (individualitet, familie, materialisme, tolerance, etc.) Med udgangspunkt i matematiske operationer er svarene efterfølgende blevet plottet ind i et koordinatsystem (tilsvarende Bourdieus sociale rum) Her placeres de enkelte værdier rumligt i forhold til hinanden. Koordinatsystemet inddeles i fire områder, som hver især danner basis for en idealtypisk position (Thorup, John 1999).

Både i forhold til Bourdieu og Dahl må habitusbegrebet ikke ses som at være absolut deterministisk for individets sociale virkelighed. Habitusbegrebet betegner i grunden noget ret enkelt - den der kender en persons habitus fornemmer eller ved intuitivt, hvilken adfærd denne person vægrer sig ved. Eksempelvis når en person har en kulturradikal habitus, har han også nogle grænser i hovedet, som han ikke kan overskride. Derfor er bestemte ting for ham simpelthen utænkelige, og derfor er der ting, som gør ham vred eller chokerer ham. Men inden for den nævntes egne grænser kan han være opfindsom, og hans reaktion er ikke altid forudsigelig (Bourdieu, 1989).

Dog skal man ikke overse, at vi gentager og citerer de samme praksisser i tilstrækkelig grad til, at de bliver forholdsvis robuste og får strukturel karakter. Denne mekanisme gør, at der hurtigt kan etableres en manglende indsigt i egne livsbetingelser eller i den lidt mere kontante og alvorligere udgave *systematisk fejlindsigt i egen praksis*. Dette kalder fænomenen kalder Pierre Bourdieu *meconnaissance*. De taknemmeligste af slagsen er eksempelvis mange intellektuelles tendens til på én og samme tid at agitere for en åndelig og human frisættelse og samtidig praktisere en indirekte normativ fordømmelse af andre grupper i samfundet, der ikke deler denne gruppe intellektuelles værdisæt.

Konsekvensen af denne manglende indsigt i egne livsbetingelser gør, at der ofte vil optræde markante forskelle mellem det, vi gør i dagligdagen, det vi tror, vi gør, og det vi siger, vi gør, når vi bedes beskrive det (Dahl, 1997). Jeg ser eksempelvis denne problematik indfanget, når skoler og daginstitutioner af hensyn til et muslimsk eller andet religiøst mindretal afskaffer eller afkristner juletraditioner, eller når daginstitutioner helt udfaser svinekød af samme årsag. På denne måde bliver tolerancen diskuterbar, når man af det store flertal kræver en adfærdsændring for ikke at krænke eller genere et mindretal. Man kan argumentere for, at tolerance bør være forståelsen for forskelligheden. Anerkendelsen af diversiteten. Troen på, at man kan eksistere sammen side om side, selv om man ikke ligner hinanden, tror på forskellige guder, har divergerende seksuelle præferencer eller særlige traditioner eller forskrifter, man lever efter.

Livsstile i Danmark

I det nordvestlige hjørne findes den blå habitusdannelse. Disse individer tilhører en moderne og materialistisk kultur. Det er individualister, som sjældent er solidariske med bestemte grupper, men som gerne slår følge med andre, der er på vej i samme retning. Det afgørende for de moderne materialister er, at de ser samfundet som et retfærdigt system, der belønner dem, der gør en indsats (Dahl, 2005).

I den nordøstlige gruppe findes den grønne habitusdannelse. Disse er moderne, idealistiske og har en stærk solidaritet med individer med samme uddannelsesmæssige baggrund. De opfatter ofte samfundet som placeret *højere* end deres egen gruppe, og alt uden for deres egen gruppe betragtes med en vis skepsis. Alt efter konjunkturerne har de en tendens til at føle sig enten bedre eller belejret af det omgivende samfund (Dahl, 2005).

Den sydøstlige rosa gruppe er traditionel-idealisk og på mange måder den gruppe, som bedst afspejler en hverdagspraksis, hvor individet betragtes som indrestyret. Her er man forankret i lokalområder og føler en stærk solidaritet med alle i nabolaget. I denne kultur opfattes ens *næste* helt bogstaveligt som ens nærmeste, og verden bliver mere og mere fremmedgørende, jo længere væk den befinder sig (Dahl, 2005).

Den sydvestlige violette gruppe betegner individer, som er traditionelle og materialistiske. De

har mange af de samme normer som den rosa kultur, men igennem moderniseringsprocessen synes de at have mistet deres rødder. Derfor mangler de orienteringspunkter i tilværelsen - både i forhold til gruppen og i forhold til det omgivende samfund. Som kompensation søger det violette individ tilflugt i forbrug og moderne tilbud om gruppetilhørsforhold som foreninger, hobbies, sport, fankubber osv. (Dahl, 2005).

Sidenhen har reklamebranchen, uafhængigt af Dahl, tilføjet et gråt segment, som repræsenterer det jeg-svage medieorienterede mennesker. De grå er usikre på sig selv, men prøver ikke at tage bekymringerne på forskud. De elsker nydelsen for nydelsens skyld. Hverdagens problemer distanceres på diskoteket, værtshuset eller via en charterferie. Den yngre del af segmentet går meget op i krop og udseende og aflægger ofte visit i fitnesscentret og dyrker kondi og styrketræning, endvidere er solarium en vigtig komponent. Det gælder for mange grå, at de søger normativ orientering gennem medierne, specielt i forhold til børneopdragelse. De grå foretrækker Ekstra Bladets underholdende stil, og Venstre og Dansk Folkeparti har en lille overvægt af vælgere her.²

Identitet som selvfortælling

Identiteten er ifølge Anthony Giddens (1996) og den udviklingspsykologi, som tager udgangspunkt Erik Erikson (1968), baseret på en *ontologisk sikkerhed*, der har som opgave at afskærme mod angst og frygt. Behovet for ontologisk sikkerhed, *jeg er*, etableres tidligt i menneskets liv og er en forudsætning for, at personen siden hen kan have en kontinuert viden om sin egen historie. Denne viden er nødvendig for, at personen er i stand til at tænke over sig selv i relation til andre og sig selv.

Identitetskonstruktion er dog ikke blot et individuelt projekt, men et led i en social udvikling, hvor sociale relationer og strukturer dannes og udvikles i samspil med *de andre* og det eksisterende samfund. I sammenhæng med dette taler Giddens om selvet som et refleksivt projekt, hvor refleksiviteten gennemsyrrer de inderste dele af selvet. Dette refleksive projekt består i, hvordan individet kontinuerligt skaber og reviderer sig selv igennem individets selvfortælling og igennem de valg, der træffes livet igennem. På denne måde opfattes individet ikke som et passivt væsen, men som et væsen der aktivt skaber sin egen selvidentitet.

---

² <http://www.akira.ruc.dk/~jesperkd/art/segment.html>

Denne refleksivitet kan bevirke, at individet får en følelse af at være efterladt og alene i en verden uden sikkerhed. Hertil kommer, at kun i kraft af andres anerkendelse af den pågældende persons adfærd, kan individet føle sig psykologisk sikker i sin selvidentitet. Det vil sige, at identitetsfølelsen er betinget af individets evne til at opretholde en troværdig selvfortælling, som kan integreres inden for de sammenhænge, hvor individet socialiseres (Giddens, 1996).

Filosoffen Charles Taylor (1989) argumenterer for, at det, vi ønsker at vide, når vi stiller det identitet relaterede spørgsmål *Hvem er du?* er et spørgsmål om, hvilke værdier individet vil identificeres ud fra, hvor betydningen af *du* henviser til noget, der har *moralisk* værdi. Noget er betydningsfuldt, hvis det giver individet en målestok, som vedkommende kan vurdere sine aktuelle ønsker og præferencer ud fra. Det, man måler sine ønsker og præferencer ud fra, har ikke nødvendigvis betydning, fordi man kan lide det, men fordi man *bør* kunne lide det, fordi det har betydning.

Identitetsfortællingen består af handlinger fra det virkelige liv - derved kan vi opretholde en forestilling om, hvordan vi er blevet, hvem vi er, og hvor vi kommer fra (Taylor, 1989). Dette betyder, at identitetsfortællingen etablerer en indre sammenhæng eller en vej hjem til sig selv. At skabe disse narrativer kan være problematisk. Der vil altid forekomme en vis adskillelse mellem individets selvidentitet, og den måde individet vælger at optræde i forskellige sociale sammenhænge. Det er problematisk, hvis individet får en følelse af, at alle dets handlinger virker påtagede eller falske i forhold til den biografiske fortælling. Dette kan medvirke til, at individet ikke føler sig som en enhed i krop og selv og dermed skabes et falsk selv, hvor kroppen bliver et rent objekt – en dukke som dukkemageren (selvet) styrer fra kulissen. Denne opståen af et falsk selv vil typisk forekomme på grund af eksistentiel angst og vil være en måde, hvorpå individet forsøger at komme i sikkerhed fra denne angst (Giddens, 1996)

I forhold til individets selvoplevelse af dets egen integritet, kan der opstå følelse af skam. Skamfølelsen er direkte forbundet med selvidentiteten, eftersom den grundlæggende er en angst for, hvorvidt den fortælling, hvorved individet opretholder en sammenhængende biografi, er tilstrækkelig. Skam skal altså her forstås, som individets angst for at være utilstrækkelig i sig selv. Hvis denne skamfølelse får lov til at blomstre i individet, kan det true

eller ødelægge individets tillid, hvilket kan betyde, at individet bliver fremmed i verden og ikke formår at besvare spørgsmålene *hvem er jeg?* og *hvor hører jeg til?* Skammens modpol er stolthed. Følelsen af stolthed over selvet giver individet en følelse af, at dets biografi er berettiget og sammenhængende. Stolthed skal ses i sammenhæng med andres reaktioner, derfor er stoltheden også sårbar. Skam skal ses i forhold til begrebet *det ideale selv*, som skal forstås som det selv, man ønsker at være. Dette er en vigtig del af selvidentiteten, da det er en del af de positive forhåbninger, som udgør den baggrund hvorpå selvfortællingen fortælles. Endvidere omhandler skam typisk det kropslige aspekt af selvet. (Giddens, 1996).

Kontinuerlig kontrol af kroppen er et særligt vigtigt element, da denne hjælper os til at handle og udtrykke det, vi ønsker i forhold til bestemte situationer. Dette er især vigtigt i forhold til opretholdelsen af et beskyttende hylster i individets ageren i hverdagen. Kroppen er den del af selvet, som andre ser og oplever i hverdagen, og derfor er det vigtigt for individet at have konstant kontrol over denne og dennes måde at handle på. Denne kropskontrol er også vigtig i forhold til at opretholde selvidentitetens biografi. Et individs følelse af at have det godt og trygt i sin krop er derfor også nært forbundet med andres vurderinger (Giddens, 1996).

Jeg vil ikke slå mig fast på en entydig definition af identitetsbegrebet. Dog har jeg sat følgende ramme op. Inden for det sociologiske aspekt er der forskellige udlægninger af identitetsbegrebet. Samfundsmæssigt set henviser identitet til individet i en institutionel sammenhæng, hvor sygesikringsbevis og personnummer kan betegnes som absolut formelle størrelser, men også dåbsattest, pas og kørekort. Den psykologiske identitet kan man kalde for jeg-identitet eller ud fra et sociologisk perspektiv selv-identitet. Det sociologiske perspektiv henviser til individets egen selvforståelse, og den sociale identitet henviser til, hvordan individet interagerer ved social handling.

1. Identiteten beror på nogle typiske kendetegn, som gør individet distinkt. (Sprog, udseende, væremåde, stemme, kropssprog m. v)
2. Identiteten beror på kontinuitet. At individet gennem erindring ved hvem det er.
3. At individets selvforståelse stemmer overens med det eksisterendes forståelse af individet.

4. At identiteten følger en fortælling, som skrives af individet selv i samspil med andre. Identiteten forstået som en tolkning af oplevelser og erfaringer gennem livet.

Kapitel III: Individets vilkår i det senmoderne

Dette kapitel vil omhandle de rammemæssige samfundsforhold for identitetskonstruktion i det senmoderne. Her vil jeg inddrage risikosamfundet og argumentere for, at der i forlængelse heraf eksisterer en længsel efter tradition og faste bestemmelser.

Samtidsdiskurser

Fagre nye verden

I de tidlige halvfjerdser beskrev Berger (1973) den moderne identitet på en måde, som i høj grad bekræfter Riesmans studier. Tilmed synes Anthony Giddens (1994, 1996), Beck (1997) og Baumann (2006) senere teoridannelse om det senmoderne synes at trække meget tydelige veksler i både Riesman og Berger.

Ligesom Riesman (1961) ser Berger (1973), at individet ikke alene kan defineres ud fra slægtsmæssige bånd, klassetilhørsforhold eller køn. Individet må selv involvere sig i dette identitetsprojekt og skabe sig selv. Berger ser individet navigerende mellem forskellige miljøer og anvender en række forskellige identitetsskabende identifikationer. Dette bidrager til udviklingen af komplekse og mangefacetterede identiteter, som besværliggør forestillingen om mere essentiel *socialkarakter*.

Endvidere sættes det individuelle projekt i fokus, hvilket betyder, at der sker en kraftig betoning af jeget. Dette indebærer igen ny måde at betragte og forholde sig til kollektive tilhørsforhold. *Hvad kan dette give mig?* Der skabes derved et refleksivt forhold til det kollektive. Dette betyder ikke, at individet fravælger kollektive fællesskaber eller et socialt endeligt, men nærmere en nyorientering, som kan indebære alternative måder, hvorpå vi ser fællesskaber. (Berger, 1973). Denne betoning ses også i senere sociologiske hovedværker, hvor nogle teoretikere må anskues mere negative end andre i forhold til denne udvikling (Hammeren & Johansson, 2009).

På baggrund af videns teknologiske landvinding peger Berger også i retning af en videnskabeliggørelse af dagliglivet. Individet er nødt til i deres daglige liv at tage stilling til og benytte sig af den kolossale strøm af ny viden, nye perspektiver og nye måder at forholde sig til verden på. Uanset om det drejer sig om opdragelse, sygdomme, pensioner eller

relationer, er der et stort udbud af råd og tips. Og anvisninger på hvordan man skal håndtere forskellige problemer eller situationer. Dette er endvidere en central pointe i både Becks (1997) og Giddens (1994, 1996) senere forfatterskab.

Risici og risiko

Ulrich Beck (1997) argumenter for, at vi har bevæget os fra industrisamfund til *risikosamfund*. I risikosamfundet vender den generelle usikkerhed tilbage til samfundet. Dette er en usikkerhed, som man op gennem moderniteten ellers aktivt havde forsøgt at bekæmpe med videnskab og rationalitet. Ironisk nok er det dog netop dette moderne projekts succes, i form af det tekniske og videnskabelige fremskridt, der leder os fra industrisamfund til risikosamfund. Med teknologien har mennesket lært at tæmme og frigøre sig fra naturen.

Men denne frigørelse har en pris. Hvis ikke før, så fik man med eksempelvis Tjernobylylulykken i 1986 øjnene op for denne pris, som Beck (1997) kalder det moderne industrisamfundsprojekts uintenderede følgevirkninger. Når følgevirkningerne af disse uintenderede risici tildeles en central plads i samfundsdebatten, skifter samfundet karakter.

Vi træder med andre ord ind i risikosamfundet, når man ikke længere ignorerer miljøproblemerne, faren for radioaktive udslip, den truende globale opvarmning og alle de andre risici, som følger i kølvandet på vores industrialiserede levevis, men tværtimod lader dem få en status, der svarer til økonomiske og videnskabelige argumenter.

Beck (1997) beskriver derfor ikke vores samfund som et risikosamfund, fordi vi først i de senere år er begyndt at producere risici. Risikosamfundsbetegnelsen beror på, at vi på den ene side er begyndt at producere nye og mindre håndterbare risici, og at vi på den anden side nu også er begyndt at sætte disse risici i centrum for samfundsudviklingen. Risikosamfundet opstår først der, hvor begge betingelser er opfyldt.

Det er således ikke nok, at der for eksempel produceres forurening, for at man kan kalde et samfund for et risikosamfund. Risikosamfundet opstår først i det øjeblik, man gør denne forurening til et problem; at man begynder at sætte spørgsmålstejn ved, om en given produktion eller produktionsmåde er formålstjenlig. Dette kan eksempelvis være tilsætningsstoffer i mad eller kræftfremkaldende stoffer i legetøj. Hertil kan man sige, at

industrien altid har *foruren*et deres produkter, men det er først i det øjeblik, hvor denne forurening problematiseres, at industrisamfundet bliver til risikosamfund.

Polemisk set spænder risikosamfundets problematikker fra ligegyldighed til hysteri. Alt synes at rumme en risiko, og det individuelle valg præges derfor af angst. Dette kan paradoksalt nok ses i lyset af, at vi eksempelvis her i Norden hverken skal frygte sult, naturkatastrofer eller krig. I stedet projiceres vores angst i en retning, som man i mindre trygge samfund ville finde ligegyldige. Når ingenting er *rigtigt* farligt, synes alt at indeholde en potentiel risiko.

Længsel efter tradition: sammenhæng og mening

Hvor tidligere tiders faste bestemmelser gav mennesket en indre sammenhæng, må mennesket i dag selv etablere denne sammenhæng. Det er ikke længere på forhånd givet, hvordan det gode liv skal være, og det er op til individet selv at indsætte meningsfulde elementer i tilværelsen. At have mening i sit liv etablerer en følelse af sammenhæng i identiteten. At skabe sin identitet på vegne af reflektive til – og fravalg er selvfølgelig udfordrende, når alt i risikosamfundet synes at indeholde en potentiel risiko. Derfor er det det moderne samfunds opgave at skabe tryk og stabilitet, til at understøtte den enkeltes fornemmelse af sammenhæng (Giddens, 1996).

Der synes at eksistere en længsel efter et liv med mere faste bestemmelser. Dette udtrykkes som en forkærlighed for mere simple livsformer. P. t. ses dette afspejles i medieudbuddet. Tv kokkene Brødrene Price³ kokkerer traditionel mad fra en tid før risikosamfundets fedtforskrækkelse. Bonderøven Frank, som på DR2 tidligere udlevede et romantiseret præindustrielt og simpelt liv (som dog virker til at være en noget kompleks affære), har nu fundet vej til *primetime* på DR1. Jagt- og madprogrammet⁴ Nak og Æd⁵ er ligeledes et udtryk for en romantisering af det uforfalskede, hvor Jørgen fra den endnu mere traditionselskende programrække DR Friland⁶, tager den miljø- og økologibevidste kok Nikolai Kirk med på jagt. I pagt med naturen skydes et fritlevende dyr, som tilberedes med naturens egne

---

³ <http://www.dr.dk/dr1/spisemedprice#/64690>

⁴ <http://www.dr.dk/DR1/Bonderoeven/index.htm#/62422>

⁵ <http://www.dr.dk/DR2/N/nak-og-aed/#/67722>

⁶ <http://www.dr.dk/tv/program/dr-friland>

indsamlede midler. Længslen efter tradition synes derfor at udtrykkes via programmer, hvor de deltagende udviser en autentisk adfærd.

Der eksisterer derfor en forestilling om *det autentiske individ*. Når jeg anvender begrebet det autentiske individ, beror dette på en forståelse af autenticitet ud fra følgende bestemmelse. Der skal være konsistens mellem tale og praksis. Mennesket skaber sig selv i forhold til, hvilke værdier det tilslutter sig og sine dertilhørende værdiforankrede selvfortolkninger. (Taylor, 1989) Hos det autentiske individ handler man, efter det man siger, som afspejler et godt sæt af urokkelige og uforanderlige værdier. Det autentiske menneske ved man, hvor man har i forhold til det moderne foranderlige menneske, hvis identitetsprojekt kan beskrives som en uendelig historie.

Dernæst følger en antagelse om praksis, som ligger i forlængelse af Walter Benjamins (1998)⁷ autenticitetsbegreb, hvor det autentiske tilknytter sig til en genstand eller værk, som for tilskueren frembringer en følelse af historiens nærvær. Genstand eller værk skal her forstås mere abstrakt. Genstand eller værk skal her forstås som en adfærd, som afspejler noget som har været, eksempelvis livspraktikker som referer tidligere tiders levevis.

Når jeg opererer med begrebet *det autentiske menneske*, skal det forstås som en romantiseret forestilling om det uforfalskede individ, som altid handler efter moralsk overbevisning. Med udgangspunkt i samfundsteoriens begrebsapparat kan man tale om en romantisering af det *defragmenterede individ*. Det vil sige et menneske med en fast kerne. Det kræver, at individet kan opretholde et konsistent narrativ, som ikke kompromitterer dets troværdighed.

Dette forhold er en typisk konflikt for det senmoderne individ. På den ene side står individet i dets grænseløse frihed med frit valg på alle hylder, samtidigt med at det skal opretholde et sammenhængende narrativ og en følelse af konsistens (Giddens, 1996, Bauman, 2003).

Denne problematik ses afspejlet i mange reality-programmer, hvor sociale spil og udfordringer efterligner senmodernitetens mange problemstillinger. I et program som TV3 *Fristet*⁸ udfordres deltagerne på deres moral, hvor kun de selv kan afgøre, hvor langt de vil

---

⁷ Første gang offentliggjort 1936

⁸ <http://tv3.dk/fristet>

gå. Programmet rammer lige ned i det moderne menneskes manglende faste moralske bestemmelser. En generel diskurs i mange reality-programmer beror netop på, hvor langt det er tilladt at gå inden for spillets regler uden at glemme sig selv som *menneske*. Endvidere må deltagerne bestandigt forholde sig refleksivt til en medieret praksis; *at være på*. Ikke bare i en vennegruppe eller et afgrænset fællesskab, men over for selve offentligheden, som i værste fald kan stigmatisere individet.

Derfor bliver det vigtigt for deltagerne at fremstå som konsistent handlende og troværdige mennesker. I dating- og kærlighedsorienterede programmer, som *For lækker til love*⁹ finder nogle af deltagerne det eksempelvis vigtigt, at man *skal være sig selv*. Under denne overskrift udtaler deltageren Kia til *realityportalen.dk*¹⁰ 20. november 2012 *Man skal ikke lave om på sig selv, men være den person man er – og blive elsket som den person. Jeg har det med at sige nogen sjove ting engang i mellem, men det er sådan, jeg er.*

Samme diskurs ses hos deltageren Gustav fra samme program, som næsten udtaler det samme til Se og Hør den. 27. juni 2011, under en lidt anderledes overskrift. Gustav: *Jeg er bare mig selv, skatte: - Jeg er bare mig selv, skatter. Det er mig 100 procent - og alle har lov til at være den, de er.*

Deltagerne skal opretholde en social *middle-region* facade, som virker troværdig, da deltagerne ikke må fremstå som hverken alt for kyniske og beregnende, men samtidigt ikke for naive. I programmer som *Paradise Hotel*¹¹, *Big Brother*¹² og *Robinson ekspeditionen*¹³, diskuteres det ofte, ud fra en noget diffus definition, hvorvidt den ene medkombattant, frem for den anden kan betragtes som en værdig vinder. (dog synes det at blive mere legitimt at være beregnende, da deltagerne synes at have en større metaforståelse af de spilkoncepter, de indgår i)

---

⁹ <http://tv3.dk/forlaekkertillove>

¹⁰ <http://realityportalen.dk/rcarticle/kia-jeg-er-bare-mig-selv/>

¹¹ <http://tv3.dk/paradise>

¹² <http://www.kanal5.dk/bigbrother>

¹³ <http://tv3.dk/robinson>

Identitet i risikosamfundet

En central problematik for det moderne individ opstår, når denne skal finde en passende balance mellem på den ene side den kompromisløse udfoldelse og realisering af, hvad man opfatter som individualitet eller autenticitet, og på den anden side den nødvendige integration i et socialt fællesskab, der i princippet kan blive så omfattende, at den truer med at kvæle individets selvstændighed og individualitet (Jørgensen, 2008).

I forlængelse heraf argumenterer Bauman (2006) for, at identitetskonstruktion i det senmoderne er en bestandig kamp for at opretholde en form for autonomi og samtidigt i mødekomme det allesteds nærværende behovet for tryghed, anerkendelse og accept. Ulrich Beck skriver blandt andet; *Tilsvarende forstås individualiseringen her som en modsigelsefyldt historisk samfundsmæssiggørelses proces. De individualiserede livsforholds kollektivitet og standardisering kan imidlertid være svære at gennemskue* (Beck, 1997 s. 121).

Et væsentligt kendetegn ved vores samtid er udlejningen af sociale funktioner såsom børnepasning, opdragelse og ældrepleje, som er lagt i hænderne på offentlige eller private institutioner. Det betyder, at individet bliver afhængigt af ekspertsystemer, hvilket fordrer til en nødvendig indbyrdes tillid mellem individ og institution.

Som konsekvens af det moderne samfunds modsigelsesfulde mixture af individualitet og standardisering opstår nye sociale og kulturelle fællesskaber. Der opstår græsrodsbevægelser, borgerinitiativer og sociale bevægelser som et resultat af moderniseringens risici og risikoforhold. Som følge af individualiseringsprocesser kan der opstå forventninger om et *selvbestemt liv*. Forventninger som imidlertid kan støde på samfundsmæssige barrierer (Beck, 1997).

I de alternative kulturer, typisk en del ungdomskulturer, opstår der bestandigt nye afsøgende bevægelser i forhold til sociale relationer, tilværelsen og kroppen. Fællesskaberne og grupperne opstår derfor blandt andet som et resultat af protest mod samfundsmæssige barrierer og modstand, som vender sig mod administrative og industrielle overgreb i relation til ens eget liv. For så vidt er de nye sociale bevægelser udtryk for risikosamfundets nye risikoforhold. På den anden side er deres politiseringsformer og stabilitetsproblemer et resultat af processerne for social identitetsdannelse i en aftraditionaliseret og individualiseret livsverden (Beck, 1997).

Frisættelse og skrøbelighed

I det præmoderne var individets rolle prædefineret, mens modernitetens nye friheder betyder, at individet skal skabe sig selv. Taylor (1989) beskriver identitet som defineret af de forpligtelser og identifikationer, som giver individet en ramme eller horisont, inden for hvilken individet kan bestemme fra sag til sag, hvad der er godt. Identitet fremstår her som et, i første række moralsk begreb, hvor *hvem vi er* grundlæggende set handler om, hvilke værdier vi lever vores liv efter. Vores værdier tydeliggøres gennem eksempelvis forbrug såsom at købe økologisk eller ekstravagante mærker, at køre i en miljøvenlig bil eller måske insistere på at cykle for miljøets skyld. Uden faste korrigerende bestemmelser bliver identitet noget, der hele tiden selv skal skabes eksempelvis via ovenstående forbrugspræferencer. Det vil sige, at det højere grad giver mening at tale om identitetskonstruktion end identitetsdannelse.

Det betyder, at individet er tvunget til at konstruere et meningsfuldt liv. Inden for eksistenspsykologien siges det, at mennesket grundlæggende frygter meningsløsheden, da denne kan oversættes til tomhed, en tomhed som er sammenlignelig med døden. Som følge heraf er mennesket et meningskrævende og søgende væsen, der lever i en verden, hvor friheden har berøvet det dets mulighed for forklaring og meningsdannelse, hvorfor meningen bortfalder i intetheden og dermed også døden (Yalom, 1980).

Sat på spidsen er hvert eneste valg derfor et spørgsmål om liv eller død. Forsøget på at skabe en unik og helst også meningsfuld identitet kan give et psykologisk udbytte, men kan også være en stressfuld byrde for individet, da det kræver psykisk energi at skulle skabe og genskabe fortællingen om dets selv. Individet i det senmoderne har en eksistentiel angst for at fejle, hvilket udtrykkes som frygt (Giddens, 1994).

At være dømt til frihed betyder altså, at det moderne menneskes livssituation kan være kendetegnet af usikkerhed, tvivl og valgsituationer (Beck, 1997). Det er svært at etablere en selvfortælling, som kan give en fornemmelse af en decideret kerneidentitet, som individet kan *vende hjem til*. Identiteten er en fortløbende *never ending story* konstrueret af brudstykker og legemliggjort via forbrug og gruppetilhørsforhold.

At begå sig som menneske i det senmoderne kræver, at individet generelt føler en ontologisk sikkerhed, hvilket kræver, at individet er blevet hensigtsmæssigt socialiseret. Uden en

hensigtsmæssig socialisering er det svært for individet at begå sig og indgå i socialiserende sammenhænge uden frygt for at blive ekskluderet fra fællesskabet. Polemisk talt følger der en række følgesygdomme med det senmoderne samfund. Eksempelvis en fundamental angst for samfundet udstødelse, ikke at leve op til egne forventninger, at føle sig utilstrækkelig.

Længsel efter mening bliver til en længsel efter faste bestemmelser og måske en vej ud af risikosamfundets forvirring, til en tid hvor sødmælk utvetydigt var godt for helbredet, og selvforkælelse bestod af en snaps og et stykke med sild. Længslen tager sig udtryk i en forestilling om det autentiske individ. En forestilling om *bare at være sig selv*. Men det er svært bare at være sig selv, når mennesket indgår i mange forskellige socialiserende sammenhænge, som i sidste ende betyder, at identitetsprojektet aldrig rigtigt hører op. Endvidere vil individet grundlæggende anerkendes, ses og høres. At vælge og handle forkert kan betyde, at individet ekskluderes fra fællesskabet, hvilket betyder, at individet i værste fald marginaliseres. Heraf følger en både eksistentiel og helt essentiel angst for at fejle. Hvordan udlever individet dets egen habitus på behørig vis? Individet i det senmoderne er på mange måder skrøbeligt.

Kapitel IV: Anerkendelse og socialisering

Kapitlet vil introducere Honneths anerkendelsesbegreb. Da min spartanske udlægning af dette mest af alt beskriver begrebet fra et helikopterperspektiv, perspektivers begrebet i relation til socialisering inden for grupper og fællesskaber.

Anerkendelsens nødvendighed

Kampen om anerkendelse

Ifølge Axel Honneth er det centralt for individets socialisering, at det anerkendes af sine medmennesker og samfundets strukturerer

Honneth differentierer mellem tre anerkendelses-sfærer:

Den emotionelle anerkendelse kommer fra familie og venner, som viser os nære følelser. Denne giver individet en grundlæggende selvtillid. Anerkendelse i denne sfære giver individet en social kompetence til at omgås mennesker i nære relationer, men det giver også individet en evne til at udtrykke sig og se sig selv som et samfundsmæssigt deltagende individ.

Den retslige anerkendelse kommer fra staten, som i de fleste tilfælde anerkender individet som borger af samfundet, og dette indebærer, at borgeren har visse minimumsrettigheder såsom ytringsfrihed, eller rettigheder til eksempelvis velfærdssamfundets goder. Ved anerkendelse i den retslige sfære vil individet opnå selvagtelse. Dette vil sige, at individet opfatter sig selv, som en der er i stand til at indgå i drøftelser om det offentlige og politiske liv. Ligeledes betyder det, at individet har muligheden for at realisere sig selv.

Den solidariske sfære dækker over kulturelle politiske og arbejdsmæssige fællesskaber. Individet kan i fællesskabet gennem relationer genkende sig selv, og hermed anerkendes individet som et særligt unikt væsen. Hvis individet bidrager positivt til fællesskabet, bliver det anerkendt for sin autonomi, dvs. sine kvaliteter og kompetencer som menneske. Det er her fælles normer og værdier deles og skaber en grundlæggende selvværdsættelse hos

individet. Når individet anerkendes for sin autonomi, er det med til at reproducere samfundet (Honneth, 2006).

De tre anerkendelses-sfærer er karakteriseret ved at være baseret på det emotionelle og det rationelle. Den første sfære er defineret ved kun at være emotionel, hvorimod den anden kun er rationel. Men den solidariske sfære er både emotionel og rationel. Det er tilfældet, fordi denne sfære har brug for begge egenskaber til at regulere relationerne mellem de forskellige individer i grupper, fællesskaber eller samfundet, så der opstår et følelsesmæssigt bånd af identifikation og sammenhørighed. Hermed kan de tre sfærer altså også ses som præmisser for samfundets integration. Ifølge Honneth er forudsætningen for, at mennesket kan fungere som et vellykket og velfungerende individ, at der opnås anerkendelse i alle tre sfærer (Honneth, 2003).

Nogle grupperinger i samfundet er selvfølgelig bedre rustet end andre til at håndtere de mange krav, som stilles til det moderne menneske. De i forvejen stærkt socialiserede, vil have bedre forudsætninger for at begå sig i et hyperkomplekst samfund. Grundlæggende betyder det, at individer, som har haft en god opvækst, er bedre rustet. Her er uddannelse, kulturel - og økonomisk selvfølgelig en væsentlig faktor. Det er sjældent, at man hører om den socialt marginaliserede millionær eller omvendt den alment socialt accepterede gade prostituerede.

For de individer, hvor mangel på anerkendelse, marginalisering og eksklusion synes at være en del af hverdagspraksis, ser jeg, at demokratiet og velfærdssystemet står tilbage som et *anerkendelsens sikkerhedsnet*. Den demokratiske ide står tilbage som en normbærende fortælling, der giver sammenhængskraft i en tid som er præget af individualisering. Med den demokratiske grundforståelse opnår individet sine anerkendelsesbehov dækket, i hvert fald den retslige og solidariske sfære.

Med udgangspunkt i Honneth, og deres fælles udgangspunkt Hegel, har Anne-Lise Løvlie Schibbye (2004) formuleret en relationsteori på baggrund af moderne filosofi og psykologi. Teorien fremstiller anerkendelse som en normsættende grundholdning i forhold til den mellem menneskelige relation, som burde karakteriseres ved, at man anerkender andres ret til subjektive erfaringer, holdninger og meninger. Berit Bae (1999) sammenholder i forlængelse her af begreberne erkendelse og anerkendelse. Vi erkender ved at give os selv lov til at komme det andet individ nær og blive bekendt med dette menneske. Anerkendelse etableres i

åbenheden over det andet menneske og at begribe den andens oplevelsesverden for et øjeblik. *An* som forstavelse viser derfor hen til det at stå hos eller være med det andet menneske.

Det betyder, at man tillader individet at kunne forholde sig reflektivt til sig selv, hvilket i sidste ende betyder, at individet kan føle sig frit. Teorien tager udgangspunkt i det paradoks, at vi som mennesker er afhængige af andre for at blive autonome individer. Forstået på den måde, at selvudvikling hænger tæt sammen med at indgå i relationer og med oplevelsen af samhørighed. Vi har brug for den anden for at kunne adskille os fra denne, og finde ud af hvem vi selv er som individ. Vi er altså afhængige af andre, for at vi kan afgrænse os til, hvem vi selv er.

Fællesskabet som socialiseringsrum

Manglen på store normbærende fortællinger, fragmentering og individualisering betyder, at det kan være en kompleks affære at opnå anerkendelse. Vi forsøger desperat at betone vores egen individualitet, men frygter mere end nogensinde fællesskabets eksklusion, da vi netop har brug for gruppernes og fællesskabernes accept og anerkendelse.

Inden for sociologien og pædagogikken opererer man med begreber som *primær socialisering* og *sekundær socialisering*. Kort fortalt finder primær-socialiseringen sted inden for hjemmet, altså oftest i den biologiske familie. Når barnet fødes, har det en masse at lære. Forældrene meddeler barnet, om dets handlinger er okay eller ej. Dette kan være lige fra at slå lillebror med en grydeske til voksenlivets komplekse problematikker.

Disse betydningsfulde andre påtvinges individet. Deres definitioner af situationen opstilles for individet som objektiv virkelighed. Således fødes individet ikke bare ind i en objektiv social struktur, men også ind i en objektiv social verden, som formidles af de betydningsfulde andre (Berger & Luckmann 2008, s 171)

Sekundær socialisering sker uden for familien. Det kunne være i dagsinstitutionen, i skolen eller på arbejdet, det vil sige inden for en række af fællesskaber. I det sekundære socialiseringsrum kan det være en kompleks affære at opnå den samhørighed som skaber anerkendelse. Det er vigtigt at ligne hinanden. Blandt unge kan det betyde, at man sammen tager ud og køber ens tøj, lytter til den samme musik og andet som kan binde individerne sammen. Hos voksne gør det samme sig gældende, til trods for at det som binder sammen kan

være lidt mere abstrakt definerbart. Overordnet set handler det om at blive knyttet sammen, og have et fast holdepunkt i en samtid uden faste normer og værdier. De spejlinger, som foregår inden for de socialiserende grupper, er definerende for, hvad der er social acceptabel adfærd (Kuschel & Jørgensen, 2006).

I det senmoderne er de sekundære socialiseringsfelter for mange det sted, hvor det synes vigtigst at opnå anerkendelse. Det betyder også, at de sekundære socialiseringsfelter bliver bærende for individets identitetskonstruktion. På en måde kan man sige, at identitetskonstruktioner skabes med henblik på et opnå anerkendelse. Dertil hører, at det selvfølgelig er praktisk at skabe en identitet, som er tilsvarende individets eksisterende habitus, som langt hen af vejen er et resultat af den primære socialisering.

Når individet indgår i fællesskabet, hvortil ens eksisterende habitus er forenelig, skyldes det selvfølgelig at anerkendelsen og accepten er indenfor rækkevidde. Det er dumt at påtage sig en rolle, som man vil føle sig fremmedgjort i, fordi man netop selv er fremmedgjort over for den gruppe, man vil socialiseres ind i.

Problematikken opstår, da individet er tvunget ind i fællesskaber, og på den anden side er bange for at forsvinde blandt de andre. Riesman (1961) mener, at individet kan have en oplevelse af at forsvinde i samfundets store masse. (Deraf titlen *Det ensomme massesmenneske*) Som nævnt tidligere bliver det derfor nødvendigt for individet at skille sig ud fra mængden for at blive synlig og føle sig betydelig. Individet må tilføje sin identitet noget, som står i opposition til massesamfundets mainstreamkultur, men der er en hårfin balance mellem det at skille sig ud og det at være udskilt, at opretholde en fornemmelse af at være et autentisk individ (Jørgensen, 2008).

Der ser ud til, at denne problematik kan løse sig ved, at individet vælger et indgå i en gruppe hvortil de i samlet flok kan skille sig ud i forhold til en endnu større gruppe af *de andre*. I ironisk nok består *de andre* ligeledes af en masse af forskellige grupperinger, som også mener, at de skiller sig ud fra, ja *de andre*.

Der er derfor forbundet en form for risikofrihed, når individet vælger at betone sin individualitet. Individet er paradoksalt nok sammen om at stå alene, hvilket selvfølgelig

skaber en form for tryghed, samhørighed og synlighed. Blandt andet hævder den (efter sigende) excentriske franske sociolog Michel Maffesoli (1996), at de konventionelle metoder til at forstå solidaritet og samfundet er dybt fejlbehæftet. Han anfører, at massekulturen er gået i opløsning, og at den sociale eksistens ledes gennem fragmenterede grupperinger, organiseret omkring svævende stikord, brandnavne og forbrugerkultur. Inden for disse fællesskaber opløses den personlige identitet. Retorisk kan man spørge om, i hvor høj grad individet i virkeligheden er et individ?

Skinanerkendelse

Det observante individ kan se en tendens til, at mange unge søger anerkendelse gennem synlighed (Hjarvard, 2008). Dette forklarer eksempelvis, hvorfor mange deltagere i programmet X faktor, og til stor undren for seere, publikum og dommer stiller op uden evne til at kunne synge og være sig dette forhold bevidst. Selve individets behov for at blive set synes derfor at være den vigtigste disponent for deltagelse. Desuden kan man forestille sig, at deltagernes manglende realitetsfornemmelse undermineres som følge af en misforstået anerkendelseskultur, hvor den ene anerkendelsestilkendegivelse synes at være den anden værd?

Dersom Stig Hjarvard (2008) anvender anerkendelsesbegrebet i henhold til medialiseringebegrebet, bliver det lidt misvisende. Hjarvard anvender anerkendelsesbegrebet i relation til et behov frem for praksis. Når nogle individer søger anerkendelse gennem medierne, er der ofte tale om bekræftelse frem for reel anerkendelse. Behovet er der, men det er ikke ensbetydende med, at dette indfries i Hegelsk forstand.

At anerkendelsesforhold kan blive en social konflikt i det senmoderne skyldes netop, at anerkendelsen inden for fællesskaberne, fysiske som digitale, sjældent er betingelsesløse, da *anerkendelsen* eller rettere *bekræftelsen* i grupperne konstrueres via genspejling og måske abstrakte nytteforhold. Den betingelsesløse kærlighed fra forældre og familie i det primære socialiseringsrum er ikke nok til at opfylde individets anerkendelsesbehov. *Kampzonen* er flyttet til de sekundære socialiseringsrum, fællesskaberne og grupperne, hvor kærlighed og anerkendelse er underlagt betingelser.

Lad mig understrege, at anerkendelse skal defineres i moralsk forstand (Honneth, 2006,

Schibbye, 2002, Bae, 1999). Behovet for anerkendelse indfries først, når individet betingelsesløst er accepteret for det, det *er* og ikke hvad det *gør*. Det vil sige, at forholdet til et andet menneske skal betragtes som et gensidigt forhold mellem ligeberettigede parter. Inden for grupperne og fællesskaberne bliver individet netop først accepteret, når individet byder ind på fællesskabets præmisser. Dette betyder, at individet i høj grad søger anerkendelse gennem *gøren* frem for *væren*. Der synes derfor at opstå en konflikt mellem den sekundære socialiserings dynamik og den *a priori* betingelsesløse accept og anerkendelse. På denne måde synes kampen for den mere idealistiske anerkendelse på forhånd at være tabt.

Kapital V: Medier og habitus

Kapitlet har til hensigt at beskrive, hvorfor medierne i det senmoderne samfund er af essentiel betydning for individets identitetskonstruktion. Herefter introduceres Stig Hjarvards medialiseringbegreb.

Medialiseringen af hverdagslivet

En verden af medier

I dag er medierne så allestedsnærværende, at de ikke længere er adskilt fra kulturen, samfundets institutioner og almen hverdagspraksis. Da en væsentlig del af medierne er blevet en integreret del af det moderne samfunds institutionernes virke, kan medierne ikke længere ses som absolut adskilt fra kultur og samfund. Medierne er på en og samme tid inde i kulturen og samfundet, men også en autonom institution som står som en koordinerende instans mellem samfundets forskellige institutioner. Dette strukturelle forhold har konsekvenser for, hvordan mediernes budskaber opfattes af afsender og modtager og derved påvirker interaktionen mellem mennesker (Hjarvard, 2008).

Til trods for denne integration har medierne opnået så høj en grad af selvstændighed, at institutionerne i et vist omfang må underkaste sig mediernes logik. Mediernes logik skal ikke forstås som en overgribende logik, men som den samlede virkemåde, der opstår i samspillet mellem en flerhed af institutioner og deres respektive logikker og teknologiske kendetegn. Når institutionerne underlægger sig mediernes logik, defineres denne logik, som mediernes institutionelle og teknologiske virkemåder, herunder de måder hvorpå medierne fordeler materielle og symbolske ressourcer og arbejder ved hjælp af formelle og uformelle regler. Mediernes logik påvirker ikke alene kommunikationens form, men udøver også indflydelse på de sociale relationers karakter og funktion og kommunikationens afsendere, indhold og modtagere. Denne underlægning eller afhængighed varierer alt efter hvilket område af samfundet, der er tale om. Denne beskrivelse af mediernes rolle i det senmoderne samfund beskriver Hjarvard som en medialisering af samfundet, fordi vi netop er underlagt mediernes egen logik. Medialiseringen af samfundet indebærer blandt andet leg, sprog, religion, habitus m.v. (Hjarvard, 2008).

I en artikel fra Politiken den 24. marts 2005 kan man under overskriften *Tv hjælper folk med at få styr på livet* læse, at de mange livsstilsprogrammer skal ses som en løbende livshjælp, hvor individet får praktiske tips, men også en opdatering af hvad der er gældende normer i

samfundet. Hvad der er på vej, og hvad der ikke længere gælder. Pointen er at livsstilsprogrammerne fungerer som hjælp til selvhjælp, når habitusen er skrøbelig. Medierne indtager en rolle, hvor de kan ses som en integreret nødvendighed for individets hverdagspraksis (Hjarvard, 2008).

Der produceres TV om overvægtige, som skal slanke sig, forældre som skal lære at håndtere deres uvorne børn. Der produceres programmer, som hjælper gældsramte med at få styr på økonomien, og der findes temmelig mange programmer, som yder førstehjælp i forhold til æstetiske problemstillinger, så som at klæde sig passende, indrette sig i sit hjem og gøre sin have smuk. I det senmoderne er medierne altså blevet samfundets sociale førstehjælper (Eide, 1992).

Sidste skud på stammen er kærligheds- og samlivsproblematikker. Det er ikke ualmindeligt at se en parterapeut komme med gode råd på morgen-tv. Endvidere ses en opblomstring af datingprogrammer, som oplyser seerne (dog på en noget abstrakt måde), hvordan man hensigtsmæssigt (og til tider uhensigtsmæssigt) kan angribe kærlighedens mange problemstillinger. På nuværende tidspunkt kører programmer som *6 på Date*¹⁴ på TV3, klassikeren på TV2 *Dagens Mand*¹⁵, *Singleliv*¹⁶ på Kanal 4 og *For lækker til love*¹⁷, som også sendes på TV3. Alle disse programmer har det tilfælles, at kærlighedsrelationen i høj grad er gjort til et konstruktionsspørgsmål. Kravene til en partner er benhårde og nøje udvalgt ned til mindste detalje.

Desuden må man forstå, at datingprogrammer er tilrettelagt for at underholde, hvilket betyder, at mediet i høj grad styrer hvilke forestillinger om eksempelvis kærlighedsmødet, som vil blive eksponeret. Eksempelvis vil det være mere underholdende TV for mange, hvis en datingsituation finder sted på en måde, som involvere et narrativt spændende udviklingsforløb. Eksempelvis vil en date på gokartbanen, med indbyrdes konkurrence, synes mere spændende end en date, hvor parterne mødes på et værtshus, hvor det eneste spændingsmoment består i, hvorvidt at de to parter tager hjem sammen eller ej.

---

¹⁴ <http://www.tv3play.dk/program/6padata>

¹⁵ <http://programmer.tv2.dk/dagensmand/>

¹⁶ <http://www.kanal4.dk/programmer/singleliv>

¹⁷ <http://tv3.dk/forlaekkertillove>

Det skal dog siges, at disse programmer (reality-, livsstils- og nytteprogrammer) primært er henvendt en bestemt del af befolkningen. Mange livsstilsprogrammer har i de seneste år været adresseret en lavere middelklasse. Fjernsynets datingprogrammer påvirker derfor udelukkende habitusdannelsen for et afstemt segment af befolkningen (Christensen, 2008).

Som jeg ser det, er mange programmer rettet mod en målgruppe af relativt jeg-svage (gråt segment). I den vejledende ende ses programmet *Luksusfælden* på TV3, men specielt de mange kærlighedsorienterede programmer fremviser solariebrune og muskuløse nydelsessyge unge. Endvidere synes de realityprogrammer, hvis handlingsplot er rettet mod socialitet inden for en afgrænset gruppe at være direkte rettet mod gruppen af jeg-svage unge. Hertil hører programmer som *Paradise Hote*¹⁸ og *Sommer i Sunny beach*.¹⁹ Det første program udgør et nøje tilrettelagt socialt spil, som finder sted på et tropehotel et sted i Caribien. Programmet er en kombination af solbrændte muskuløse kroppe, drømme, druk, sex, og eskapisme. Det sidstnævnte program er lidt af den samme parasolpåkledte cocktail, dog er det sociale spil ikke orkestreret af et produktionsteam. Her følger vi seere en gruppe af tour guides i en danskerkoloni i Bulgarien, centreret omkring diskoteket *Den Glade Viking*.

Som jeg ser det, er der dog en alternativ bevægelse inden for livsstilsprogrammerne, som peger i retning af det grønne segment. Det gælder specielt de meget traditionsromantiserende produktioner, som fokuserer på *det naturlige* i forhold til eksempelvis økologi. Hertil er Tv kokken Camilla Plum²⁰ et glimrende eksempel. Hertil vil jeg mene, at de nytteprogrammer, som er tiltænkt eksempelvis det ret identitetsstærke grønne segment, primært yder orientering i en socialiserende retning ment på den måde, at disse programmer ekspliciterer de eksisterende trends og den adfærd, som ud fra et livsstilsperspektiv er hensigtsmæssig.

Bekræftelse af habitus via medier

Det er dog vigtigt at forstå, at det ikke kun er mediebrugerne, som afsøger medierne, men i ligeså høj grad medierne, som opsøger mediebrugerne. Medierne har til hensigt at

---

¹⁸ <http://tv3.dk/paradise>

¹⁹ <http://tv3.dk/sunnybeach>

²⁰ <http://www.dr.dk/DR2/camillaplum/camilla-plum-portal>

imødekomme det senmoderne individs behov for omverdensorientering i et format, som imødekommer brugernes livsstil (Ellis, 2000).

Hvis mediet skal opfylde sin rolle som livshjælp for modtageren, må det være på forkant med udviklingen. Det betyder, at den formidlede livsstil er på forkant i forhold til målgruppen. Det er derfor nødvendigt for medierne selv at rejse problemstillinger og efterfølgende tilbyde løsninger på disse. Medierne semikonstruerer modtagerens livsstil, da medierne på den ene side tager udgangspunkt i målgruppens fællestræk, men på den anden side mediets egne målsætninger om innovation. Som helhed kan man sige, at medierne socialiserer smagen, i den forstand at medieprodukter, som alle andre kulturprodukter, tildeles en position i det relevante sociale felt af både afsender og modtager (Hjarvard, 2008). Bevidst udvikles og testes produkter med henblik på at forædle bestemte livsstile blandt publikum, med udgangspunkt i, hvad Lewis (2007) kalder for en *do-it-yourself* identitet, hvor hverdagslivet ses som et terapeutisk selvhjælpsprojekt.

Når medierne agerer ledestjerne for det risikorannte individ, vil jeg udlede, at medierne medetablere en socialiserende meningsramme, der tydeliggør hvilke normer og værdier, som vil gælde inden for gruppen. Ud fra et socialiseringsmæssigt synspunkt er dette praktisk, da en indoptagelse af de tydelige ekspliciterede normsæt skaber forudsætninger for fælles identifikation. I identifikationens samhörighed optimeres derfor muligheden gensidig accept, og på denne måde finder individet ro i sin egen habitus og aflastes psykisk i forhold identitetens bestandige konstruktion.

Medierne skaber derfor i samspil med individ og gruppe de rammer, som individet socialiserer sig selv ind i. Man kan konkludere, at mediernes logik indebærer en kontinuerlig nyudvikling af konkrete livsstile og kommunikative kredsløb, der knytter dele af befolkningen sammen. Set i dette lys skal en gruppes eksisterende medieforbrug ikke alene ses som en bekræftelse på en allerede eksisterende habitus, men at medieforbruget kontinuerligt reproducerer habitus og opdaterer denne.

Kapitel VI: Digital socialisering

Perspektivet i dette kapitel er henledt på de sociale mediers udvidelse og supplement til de sekundære socialiseringsrum. Først introduceres begrebet *socialt medie* og efterfølgende de eventuelle konsekvenser af denne udvidelse i relation til behovet for anerkendelse.

Afslutningsvis følger et overgangsafsnit til næste kapitel. Her præsenteres dating og nichedating som eksempel digitale socialiseringsrum.

Sociale medier

Udvidelse af kampzonen

Generelt er socialiseringssfæren for mange mennesker ekspanderet. Kommunikation kan foregå hurtigt og ubesværet, men med internettet blev intern massekommunikation muligt. De nye digitale medier udgør nye sociale interaktionsrum, hvor individet selv kan optræde, kommunikere og handle og der igennem opnå *anerkendelse*. I et medieret samfund synes synlighed af individet at være en vigtig komponent, dels fordi anerkendelse ikke alene søges opnået inden for familien, men også i grupper hvor den betingelsesløse kærlighed ikke er garanteret; derfor søger individet bekræftelse gennem synlighed. Med eksempelvis de nye sociale medier er det blevet nemmere at disponere sig selv, men samtidigt er det nemt at ende ud som et ensomt masse menneske, som druknes i mængden af alle de andre, som ønsker at blive set.

Det fleste har nok en fornemmelse af, hvad et socialt medie er. Kongeeksemplet er selvfølgelig facebook.com, som efter sigende nærmer sig 3 millioner danske brugere.²¹ Når jeg alligevel vælger at definere det åbenlyse, har jeg til hensigt at påpege, at den generelle mediebrug har tilknyttet en form for social praksis (Mitchell, 2004). Pointen er banal. Det er ikke mediet, som afgør dets egen beskaffenhed, men måden mediet anvendes på.

Fiske (1990) argumenterer for, at kommunikation fra kanal via kode kan forstås som et medium. Kanalen forstået som den fysiske del, hvorfra koden/signalet transmitteres. Koden, forstået som et system af tegn, som giver mening inden for en given kultur af modtagere.

---

²¹ <http://thomasbigum.dk/2012/02/nye-danske-facebook-tal/>

Mitchell (2004) taler om en *social practice*. Det vil sige, at mediet i høj grad er et spørgsmål om proces mellem materiale/kanal, kode og modtagers anvendelse. Med andre ord kan mediet ikke begrænses alene til et spørgsmål om budskab – medium - afsender.

A medium, in short, is not just a set of materials, an apparatus, or a code that “mediates” between individuals” (Mitchell, 2008 s 13).

Dette perspektiv betyder, at mediefokus bevæges fra mediets tilstræbte egenskaber i retning af mediets konsekvenser. Dette perspektiv er relevant, når diskussionen tager udgangspunkt i sociale medier, hvis umiddelbare eksistensberettigelse beror på selve denne praksis, men i endnu højere grad hvor dette ikke synes at være tilfældet.

Hos Mitchell er det altså mediets konsekvens, som kan tilskrives dets primære betydning. Her er der selvfølgelig forskel på de forskellige kanaler. Der eksisterer chatsider som den danske Jubii chat²², hvor selve kommunikationen primært er for kommunikationens egen skyld, og facebook.com, som næppe kan defineres som et alternativt medie til trods for det sociale aspekt. I den anden ende er der eksempelvis mere lukkede og indforståede fællesskabet som *clonemetal.dk*²³ et diskussionsforum for heavy metal-entusiaster, hvor det primært handler om at skabe sig et socialt mønster, hvor individet bygger dets netværk op på baggrund af interesser, værdier og sympatier.

Chris Atton (2002) taler om det alternative medie, der har karaktertræk, som peger i en retning af, hvad som typisk vil forbindes med et socialt medie. Atton (2002) mener, at brugerne af et givent medie danner fællesskaber ud fra deres fælles interaktion omkring indholdet, hvorigennem der skabes identitet. Det er eksempelvis fanzines, magasiner, netsites. Et eksempel kunne være genrefilm-siden *uncut.dk*²⁴, som har ligger inde med anmeldelser, artikler men ikke mindst et diskussionsforum. Overordnet er der tale om de medier, som ligger uden for mainstream-kulturen - deraf det alternative aspekt. Fælles for disse forskellige medier er, at de på den ene eller anden måde typisk understøtter individets identitetskonstruktion.

---

²² <http://dk.worldsbiggestchat.com/>

²³ <http://www.clonemetal.dk/>

²⁴ <http://www.uncut.dk/>

Med internettet er de alternative medier blevet lettere tilgængelige og kan formodentlig have stor social betydning. Manuel Castell (2003) beskriver opløsningsprocessen af netfællesskaber som kulminationen på en historisk separationsproces mellem lokalitet og socialisering i dannelse af fællesskaber og selektive former for sociale relationer.

I sidste ende vil spørgsmålet om, hvorvidt det ene eller andet medie kan betegnes som et socialt medie være et tolkningsspørgsmål, *men ud fra en nominel definition kendetegnes et socialt medie, som et medie der formidler igennem socialt interaktion med deres brugere*. Af praktiske grunde vil kanalen hvor i gennem dette foregår ofte være internetbaseret. Ud fra et nominelt perspektiv er det gamle telefoniske træpunktkanaler som 0059 et socialt medie. Hvad der dog kendetegner mange sociale medier, er at interaktionen beror på interesser, værdier og sympatier.

Med de nye sociale medier er der sket en bevægelse fra *here and now* (Berger og Luckman, 2008)²⁵ til *there and now* (Zhao, 2006). Kombinationen af de to første strukturerer henviser til zonen, hvor det agerende individ kropsligt handler *here* inden for en omverden, som er inde for rækkevidde af de strukturer, som samtidigt (momentum) definerer hverdagspraksis.

Kort fortalt har internettet udvidede kommunikations muligheder tilføjet en ny dimension til hverdagslivet i form af et *there* (Zhao, 2006) som i virkeligheden henviser til en opløsning af tid og rum (Giddens, 1996). Hverdagspraksis er, banalt set, udvidet til hvor som helst og når som helst. Altså er der tale om en separationsproces mellem lokalitet og socialisering i dannelse af fællesskaber og selektive former for sociale relationer (Castell, 2003).

Med medieringen af hverdagspraksis ses en udvidelse af hele anerkendelsessfæren. Hvor anerkendelsen i det indrestyrede samfund var et familieanliggende, søges anerkendelsen nu også via *de svage sociale bånd*. Hvorved forstås sociale relationer, der er mere uforpligtende og tilfældige. De svage bånd kan være stærke, når det gælder om at skaffe ny information og viden (Granovetter, 1973). Dette perspektiv vil jeg gerne udvide. Mange vil foretrække at udveksle meninger og erfaring med svage bånd. Bekræftelse eller *anerkendelse* fra fremmede kan betyde mere end bekræftelse fra de nærmeste, da bekræftelsen fra svage bånd via mange mediekanaler eksponere individet for en større offentlighed og på denne måde gør individet

---

²⁵ Første gang udgivet i 1966

synligt.

En lang række sociale medier som facebook.com og myspace.com er socialiseringsrum, hvor *anerkendelse* synes at være en motiverende faktor. Dette ses udtryk når unge på sociale medier radikaliserer den almene sprogdiskurs. På netværksfællesskabet for unge Arto.dk, anvendes termen *ven* om en person, som typisk vil blive kategoriseret som en bekendt, og hvad man typisk forbinder med en *ven* opgraderet til *familiestatus*. En ven er en man *elsker over alt på jorden* (Larsen, 2009). Det ser ud til, at den ene anerkendende tilkendegivelse er den anden værd. Dette fænomen kan ses som kimen til den mediedebat, som raset med henblik på facebook.com, hvor begreber som positivitetsfascisme har svirret i luften.²⁶

Her er youtube.com et godt eksempel på en (potentiel) anerkendelseskanal i den reneste form. Individet kan distribuere, hvad det ønsker til hele verden og potentielt blive set og anerkendt. Som det er gældende for samtidens reality shows, er der dog en hårfin grænse mellem anerkendelse og ydmygelse, hvis man ikke kender de uformelle regler for social adfærd. Her er det specielt pålagt individet at kunne opretholde en distance mellem intimitet og balance. På youtube.com kan du opnå berømmelse på et splitsekund, med samme odds som at vinde i lotto, med desto større chance for at blive ydmyget.

Hertil findes der grusomme eksempler, hvor behovet for anerkendelse via synlighed bliver en mobningskatalysator. Blandt andet havde en skolepige lavet en videoblog på youtube.com, som resulterede i, at pigen blev lagt for had af jævnaldrende via youtube.com og facebook.com. I et interview i DR1 programmet Aftenshowet blev pigen sammen med sin far interviewet omkring episoden. Interviewet kan ses i hele sin længde på dette link²⁷

Intervieweren spørger: *Men der er også nogen, som ligesom brugte det som en undskyldning for at blive ved med at mobbe dig, er det ikke rigtig?* Hertil svarer den mobbede pige: *Jo, fordi de synes åbenbart bare, at jeg bare vil være kendt, at jeg bare vil have opmærksomhed, men jeg vil ikke bare være kendt, jeg vil være anerkendt i Danmark.*

---

²⁶http://politiken.dk/debat/profiler/bundegaard/ECE1536644/der-er-gaaet-inflation-i-anerkendelse/?ref=nyhedsbrev_politiken-debat

²⁷ <http://www.youtube.com/watch?v=PxwTOATS0Ac>

Online- og nichedating

Et ultimativt *svagbåndsmædie*

Facebook.com betones som et medie, der primært styrker de svage bånd. De fleste facebook.com brugere kan medgive, at langt de fleste facebook.com venner er svage relationer, hvortil der sjældent er fysisk kontakt. Med datingsider kan man tale om det ultimative *svagbåndsmædie*. Hvor man på facebook.com på et tidspunkt har haft en fysisk relation til de fleste af sine venner, består de menneskelige relationer af udvekslinger mellem mennesker, som kender hinanden ud fra en digital repræsentation. Disse bekendtskaber er placeret uden for tid, rum og historie. De relationer, som skabes, består af mennesker, som er ubeskrevne blade, og den historie, de end måtte bære, må ses som resultat af den forståelse erfaringen giver brugerne. På en datingside som elitedaters.dk beror forforståelse på en forventning om, at de andre brugere eksempelvis er akademikere eller karriereorienterede, hvortil der hører en typisk habitus.

En datingside er derfor i sig selv lidt af en abstraktion. En sådan abstraktion fordrer brugerne til at forholde sig reflektivt til sig selv, *hvem er jeg* og hvem er jeg egentlig, hvortil beskrivelsen må begrænses inden for en ramme af 350 skrifttegn eller, hvor meget en profiltækst nu må fylde på den respektive datingside? At skrive en god profiltækst kræver derfor selvindsigt, *brandingstrategi*, *story telling* og generelt gode kommunikative evner. Jeg vil endog vove at drage paralleller til jobansøgningsgenren. Det skal dog lige siges, at for nogle brugere er det tilstrækkeligt at have et appellerende profilbillede.

Efter egen bitter erfaring kan jeg fortælle, at det kan det tage tid at aflæse *koderne på en datingside*. Med tiden bliver det dog nemmere at aflæse den andens egentlige kommunikation. Med andre ord lærer man at vurdere, hvorvidt at der er overensstemmelse mellem forventning af praksis. I sidste ende handler det om, hvorvidt brugeren kan spejle sig i den andens habitus. Disse *habituelle* problemstillinger kan i mere eller mindre omfang undgås ved at anvende nichedatingsider, hvor man på nogle områder ligner hinanden. Hvad partnervalg angår, ses der i samtiden en tendens til, at to ud af tre personer med en videregående uddannelse – som for eksempel sygeplejerske, læge, journalist, cand.mag. eller ingeniør – danner par med en person, der også har en videregående uddannelse, hvorimod kun hver syvende med en videregående uddannelse har fundet en kæreste/ægtefælle, der ikke har en kompetencegivende uddannelse. Flertallet af danskere med en erhvervsfaglig

uddannelse, som eksempelvis elektriker, frisør, smed eller butiksuddannelse, har fundet sammen med en person, der også har en erhvervsfaglig uddannelse. Flertallet af ufaglærte finder sammen med en anden ufaglært. Det skyldes ifølge ugebrevet A4, at de danske kvinder er blevet bedre uddannet og kræver mænd med mindst samme uddannelsesniveau. Det er nemlig sådan, at man ofte finder sin partner gennem arbejde og uddannelsessted. Hvor den mandlige læge tidligere ofte fandt sammen med sygeplejersken eller lægesekretæren, finder han nu nærmere sammen med hende, han mødte på medicinstudiet eller til kollegiefesten.²⁸

Kærlighed som refleksivt tilvalg

Partnervalg finder sted inden for grupper, hvor man har de samme grundlæggende forudsætninger for ens hverdagspraksis. At finde en partner uden for ens eget *habitat* kan være kompromitterende i forhold til egen socialiseringsproces. En partner, som er placeret i en kærlighedsrelation uden for eget *habitat*, kan hurtigt føle sig miskrediteret i et *habitat* som er personen fremmed. Endvidere kan en partner, som tydeligvis ikke hører til fællesskabet, sætte spørgsmålstegn ved modpartens egentlige tilhørsforhold, hvilket kan føre til manglende anerkendelse og social marginalisering. Kærligheden er derfor som meget andet i det senmoderne et risikofyldt felt, hvor kærligheden er underlagt en række sociale processer, som er alment betinget i forhold til, hvordan identitetskonstruktion finder sted i det senmoderne. Dette betyder også, at kærligheden finder en plads inden for rationaliteten. På makroplan er disse nichedatingsider levende beviser på, hvordan kærligheden for det gruppe styrede individ er et refleksivt tilvalg, som understøtter fortællingen om selvet og dets identitetskonstruktion. Det betyder, at kærligheden for nogen er et rum, hvortil man kan opretholde sin identitet i nuet.

Nichedating gør det effektivt at netdate, da individet ønsker sin habitus afspejlet hos en potentiel partner. Dette ses afspejlet i udbuddet af nye datingsider, som sigter mod en mere smal målgruppe. Da netdating-fænomenet opstod i den folkelige bevidsthed for cirka 15 år siden, eksisterede der kun meget brede sider, eksempelvis scor.dk og dating.dk, (scor.dk er siden hen blevet et site for primært sexsøgende). I løbet af de sidste 15 år er der sket en del på datingmarkedet og en række af nichedating sider, med en smal målgruppe for øje, har set

---

²⁸<http://www.ugebreveta4.dk/2008/200813/Baggrundoganalyse/ViForelskerOsIEnKopiAfOsSelv.aspx>

dagens lys.

Dette kan skyldes, at Danmark er et lille marked. Endvidere har de gesjæftige datingbagmænd måske forståelse af, at partnervalg synes tæt forbundet til egen habitus. Datingmarkedet er som alt andet ikke løsrevet fra samfundets strukturelle forhold. For bare at nævne nogle få nichedatingsider, kan jeg nævne farmerdating.dk, jegryger.dk, 40plus.dk, elitedaters.dk, boyfriend.dk, fitnessdating.dk, handydating.dk, golfdaters.dk, hundedaters.dk eller Beautifulpeople.dk. Nogle af disse sider vil ved afslutningen af dette speciale sikkert ikke eksistere længere, mens andre aparte sider til gengæld vil være kommet til.

Opsamling

Det moderne individ socialiseres i stigende grad inden for grupper og fællesskaber. Inden for disse grupper og fællesskaber påtager gruppemedlemmerne sig relativt ensartede roller hvortil fællesskabets medlemmer gensidigt kan spejler sig. Derfor forventes det, at gruppens medlemmer er troværdige i deres rolle. Hvis denne *retfærdige* forventning ikke indfries kan individet miskrediteres og i værste fald blive ekskluderet fra fællesskabet.

I det moderne, og her i en radikaliseret senmodernitet, synliggøres gruppemedlemmernes tilhørsforhold gennem livstidsmæssige til – og fra valg. Gennem disse fra - og tilvalg skaber individet sin egen identitet via forening med ligesindede og via distinktion til *de andre*.

Det kan dog være komplekst, at træffe de rigtige livsstilsmæssige til – og fra valg, når livsstilskoderne i et dynamisk samfund kan synes bestandigt foranderlige. Hvad skal jeg mene og sige, hvordan skal jeg klæde mig, hvordan skal jeg opdrage mine børn, hvordan skal jeg realisere mig selv?

Da individet på denne måde dømt til at skabe dets egen identitet rettes fokus mod individet og dets individualitet. Man da den individ fokuserede og *selfmade* identitet er styret af tidens flygtige trends og idéer, kan det blive problematisk at opretholde en sammenhængende identitet. Med fare for personlig opløsning kombineret med en frygt for at træffe de forkerte valg er individets habitus tilnærmelsesvis skrøbelig.

Endvidere står individet i den en paradoksal situation, at det på en og samme tid, skal betone dets egen individualitet og samtidigt indgå i regulerende fællesskaber. Individet kæmper derfor med at opretholde dets egen synlighed samtidigt med at individet må kæmpe for fællesskabets accept.

På et eksistentielt plan betyder dette, at individet har en angst for at blive miskrediteret og ekskluderet. Individet må kæmpe hårdt for at opnå fællesskabets livsvigtige anerkendelse og ikke mindst må individet kæmpe for sin egen selvagtelse (selvrealisering). Konsekvensen af dette er en grundlæggende eksistentiel angst for at fejle.

Disse forhold kombineret med risikosamfundets tendens til at problematisere og eksplicitere faren ved eneste potentiel handling, argumenterer jeg for at der i samfundet, selv blandt de mest progressive kræfter, eksisterer en længsel efter en tid som synes at være mindre kompliceret. Denne tendens afspejles i det aktuelle mediebillede, endvidere indtræder medierne i en autoritær rolle hvortil de kan yde normativ orienterende til det skrøbelige moderne menneske.

Desuden tilbyder medierne nye arenaer hvor individet kan opretholde sin egen synlighed over for omverdenen og på denne måde føle sig anerkendt. *Jeg ses, ergo er jeg*. Med de sociale medier, er de sekundære socialiseringsfelter udvidet til abstrakte placeringer hvortil anerkendelsen søges blandt meget svage bekendtskabsbånd.

Kapitel VII: Digital identitetskonstruktion via elitedaters.dk

Jeg har valgt at inddrage en præsentation og retorisk analyse af elitedaters.dks retoriske profil. Dette gøres med henblik på at eksplicite, hvilken meningsramme elitedaters.dk stiller til rådighed for dets brugere. Derefter vil jeg i relation til Goffman diskutere forudsætninger og forventningerne til brugernes digitale identitetskonstruktion. Som afrunding analyseres fire profileksemples fra elitedaters.dk

www.elitedaters.dk

Overordnet introduktion

Elitedaters.dk så dagens lys for første gang d. 24. november 2005 og har udviklet sig siden da. Hjemmesiden er oprettet af Nigel Rasmussen og Jakob Kofler, som mente, at der manglede en datingside til folk, som har eller er i gang med en videregående uddannelse. Hjemmesiden viste sig at blive en stor succes, og i dag har den omkring 40.000 brugere. I 2007 var kønsfordelingen 53 procent kvinder og 47 procent mænd, og på daværende tidspunkt havde siden registeret 20.000 brugere, så siden må siges at have ekspanderet betragteligt over tid.²⁹ Stifterne bag elitedaters.dk gør meget ud af at fremstille hjemmesiden som et sted for de få udvalgte. Man skal kunne bidrage med noget originalt og kvalitativt for at slippe igennem nåleøjet. Medstifteren af elitedaters.dk Nigel Rasmussen, forklarer:

ED har lidt under 20.000 brugere og får ca. 100 ansøgninger i døgnet, hvoraf kun ca. 50 bliver lukket ind. Dem der ikke kommer ind, på trods af den rigtige uddannelsesbaggrund, er dem der ikke har en original profiltæst. Folk der skriver klicheer a la 'jeg kan lide god mad, ture i skoven og sex' eller citerer "Den lille prins" kommer ikke ind. Tæstten skal være original, indholdsrig og uden stavfejl. Redaktionen evaluerer og gennemgår alle profiler.³⁰

---

²⁹http://www.dr.dk/Tema/Dating/Interviews/Eksperter/nigel_rasmussen.htm.

³⁰http://www.dr.dk/Tema/Dating/Interviews/Eksperter/nigel_rasmussen.htm.

Som bruger opdager man dog hurtigt, at det ikke er alle profiler, som er lige originale, og ovenstående udtalelse er måske mest af alt strategisk med henblik på at virke tiltrækkende på potentielle brugere, som netop ønsker at være del af en eksklusiv gruppe. Man må huske på, at uanset hvor renhjertet og ædelt motivet bag elitedaters.dk end er, indgår siden stadig på markedsbetingelser og må derfor forventes at skulle skabe profit. Jo mere attraktiv siden er, jo flere penge må indehaveren forventes at tjene. Det er dog gratis at oprette en profil, men ønsker man at kunne komme i kontakt med andre brugere og benytte sidens features udtømmende, er man nødt til at købe et *club-elite-medlemskab*. Det er værd at bemærke, at medlemskab er billigt, sammenlignet med andre sider. Et club-elite medlemskab kan erhverves for 100 kr. De først to dage på siden er dog gratis, således at man kan få lov til at være med på en kigger.

Velkomstsiden for ikke-medlemmer byder på lidt kort information om koncept og adgangskrav: *Du skal have eller være i gang med en officiel videregående uddannelse. Din personlige beskrivelse skal være velskrevet, indholdsrig og original. Dit (eventuelle) profilbillede skal være selvkritisk, smagfuldt og opfylde de æstetiske krav.*

Desuden informerer elitedaters.dk deres gæster om, at brugerne på siden typisk er akademikere, hvoraf mange er karrierebevidste i valg af uddannelse og erhverv. Cirka 80 procent er bosat i eller omkring Danmarks større byer. Flertallet er ikke-rygere og dyrker motion flere gange ugentligt. De fleste oplyses af morgenaviser og nyheder på statsejede Tv - og netkanaler. Økologi, æstetik og kvalitet er ofte bevidste valg, og international rejseaktivitet er en stor del af det årlige budget.

Elitedaters.dks visuelle og retoriske profil

Det første, som springer i øjnene på Elitedaters.dk, er sidens grafiske koncept. Sidens primærfarve er hvid, og sidens brug af sekundære farver begrænser sig til en diskret brug af grøn. Elitedaters.dk har et våbenskjolds lignede Logo, som opsplitter sidens navneoverskrift mellem elite og daters. Våbenskjoldet er udsmykket med en løve og teksten *defined by content*. Løven i våbenskjoldet at symboliserer styrke og magt (Stefansson, 2009).

Våbenskjoldet skaber associationer til eksklusive fællesskaber som loger og i høj grad amerikanske *fraternity house,s* som ofte forbindes med med studenter fællesskaber for elitens børn.

Benedicte Maria

Benedicte Maria

Man har dog valgt at opløde det prætentive grafiske koncept ved at tilføje tegninger, som illustrerer typiske almene datingklicheer. Andre illustrationer etablerer en ironisk distance til stereotype forestillinger om brugersegmentet. Se de vedlagte eksempler.

Benedicte Maria

Placeret under logoet ses enkeltvise portrætbilleder, som skifter model efter en opdatering. Disse portrætter giver et attråværdigt signalement af brugersegmentet. De portrætterede, er sobre og

renskurede. Manden ser sensitiv ud og har hovedet lagt en anelse på skrå. Han smiler blidt og diskret indladende. Han har mørkt hår, og trimmet skæg, endvidere kan man lige ane en neutral sort T-shirt. Hun ser lidt ældre ud end han. Måske omkring de 40 år. Hun klædt er i hvidt. Hun smiler og har ligeledes hovedet på skrå. Hun udstråler en form for ro, renlighed og regelmæssighed, dog krydret med en blidhed og varme. Hos det næste par har manden ligeledes hovedet på skrå med trimmede skægstubbe. Man kan skimte en skjortekrave og en blaser. Han ser mere en smule karriereorienteret ud end den forrige mand. Hans kvindelige modstykke er en yngre kvinde. Hun har mørkt hår og flot markerede kindben. Hun har også hovedet lidt på skrå, men signalere samtidigt et form for forbehold og udstråler en sødmefuld arrogance.

Grafik og tegninger giver en fornemmelse af, at vi på elitedaters.dk er refleksive, målbevidste og hævet over klicheerne. De humoristiske tegninger imødekommer en forestilling om

brugernes humor, men er samtidigt med til at definere denne. Det generelle grafiske koncept imødekommer en forestilling om en, fra brugernes side, ønskværdig identitetskonstruktion. Elitedaters.dk er delvist livsstilskonstruerende, da elitedaters.dk tager udgangspunkt i målgruppens eksisterende fællestræk, men behovet for innovativitet sætter elitedaters.dk i en situation, hvor de må være på forkant med brugersegmentets behov og bliver derfor nødsaget til selv at skabe disse behov blandt brugerne. Essentielt er, at elitedaters.dk kan tolkes som et udtryk for, hvad Hjarvard (2008) beskriver som mediernes egen logik, som i sidste ende socialiserer smag og forventninger på elitedaters.dk. Det kan derfor forventes, at mediebudskabet, formidlet gennem æstetiske og retoriske favntag, vil bekræfte og forstærke brugernes egen selvforståelse. På denne måde forstærker mediet eksisterende konformitetsmønstre på elitedaters.dk. Der sker blandt andet, når elitedaters.dk opfordrer brugerne til at eksplicite deres livsstilsvalg:

Beskriv din person ud fra et livsstilmæssigt synspunkt, så læseren får et karakterfuldt indtryk af din personlige smag, dine holdninger og værdier. I teksten bedes du anvende søgerelaterede ord (tags), der er tilknyttet dine interesser og værdier. For eksempel navne på rejsemål, politikere, forfattere, artister, musikgenrer, sportsgrene, websider med mere. Klicheer, floskler og indforstået information godkendes ikke som indhold.

Brugervejledningen vil i noget omfang påvirke profilens struktur, men i høj grad også hvilket indhold, som indlejres i denne. Der vil derfor være en formentlig mangel på indholds- og formmæssige eksperimenterende profiler. Med Bourdieus *méconnaissance* i frisk erindring, er det plausibelt, at profilindehaverne vil leve i illusionen om, at de hver især skriver meget unikke profilttekster, da profilindehaverne primært vil have gruppen af *de andre* som differentierings grundlag.

Betragtninger om identitetskonstruktion på elitedaters.dk

Rollepositioner

At indlade en relation med et menneske på en datingside kræver sine overvejelser og kræver en portion af tillid. Kan man stole på, at personen er den, han udgiver sig for at være? På en måde er situationen dog ikke så anderledes i den fysiske verden. Kan man overhovedet stole

på fremmedes udsagn? Ifølge Goffman er det underforstået, at man anerkender og tager den rolle alvorligt som fremføres.

Det er underforstået når en person spiller en rolle, at iaktagerne skal ta det indtryk han ønsker å gi alvorligt. De oppfordres til å tro at den de ser faktisk er i besittelse av de egenskaber han utgir sig for å ha, at den opgave han utfører vil få den følge han stiltiende påstår, og at forholdene i sin almindelighet skal være som de ser ut til å være (Goffman, 1992, 24).

Da rolleteorien reducerer menneskets identitet til en konstruktion, bliver det abstrakt at tale om at være sig selv. I det senmoderne kan den menneskelige kerne begrænser sig til, hvad Taylor (1999) beskriver som et sæt af moralske værdier, som kan give individet en målestok, hvortil han kan vurdere sine aktuelle ønsker og præferencer ud fra.

Hvis individets rolle med sikkerhed skal tages alvorligt og opnå anerkendelse, må individet etablere en troværdighed over for rollen, ved at spille rollen med konsistens. Ifølge Goffman (1992) kan man tale om to yderpunkter. 1. Ham der tror fuldt og fast på sin egen rolle 2. Ham som optræder og er bevidst om sin egen rolle, og derfor kan styre sit publikum. På elitedaters.dk vil man kunne støde på begge positioner.

Nogle brugere vil konstruere deres identitet på vegne af en egen overbevisning om, at den virkelighed, denne fremfører, er den virkelige virkelighed, mens andre profiler vil indtræde i deres rolle med en mere kynisk tilgang, som Goffman formulerer det (Goffman, 1992, 24). Den kyniske rolleindehaver har gode forudsætninger for at gennemskue spillet, da han netop selv fremfører det. Det skal dog siges, at kynikeren ikke nødvendigvis har i sinde i at føre nogen bag lyset. Eksempelvis kan en underordnet ved et afdelingsbesøg give en overordnet en overstrømmende modtagelse. Hovedmotivet er ikke nødvendigvis et egoistisk forsøg på at indynde sig, men måske et takfuldt forsøg på at få den overordnede til at føle sig veltilpas ved at efterligne den omverden, som den overordnede er vant til (Goffman, 1992).

Det vigtigste på en datingside er altså at spille sin rolle gennemført, uanset om man tror på sin egen rolle eller, hvorvidt der er tale om et rollespil af mere kynisk karakter. Grundlæggende set kan man derfor forvente, at brugerne på elitedaters.dk har en oplagt interesse i at fremstille sig selv troværdigt i forhold til den rolle, de spiller. Det vigtige for brugeren er derfor at undgå et miskrediterede stigma, dette undgås ved at etablere en overensstemmelse mellem individets tilsyneladende sociale identitet og individets faktiske sociale identitet (Goffman, 1994).

Da elitedaters.dk er en nichedatingside med en veldefineret målgruppe, akademikere og karriereorienterede individer, kan man forestille sig, at brugerne vil indtræde i en rolle, som kan ses som en syntese mellem målgruppens forskellige segmenter. For at virke troværdig må brugerne indtage en rolle, som bekræfter forestillingen om en tilsvarende livsstil. Det er der for forventeligt, at brugerne vil kommunikere ud fra nogle prædeterminerede og derfor relativt ensartede mønstre, og dette uanset om brugeren har en naiv eller en mere kalkuleret og kynisk tilgang

Eksempler på identitetskonstruktion

Med følgende eksempler vil jeg vise, hvordan individer konkret indgår i digitale fællesskaber. Jeg vil fokusere på, hvordan at brugerne fortæller om sig selv med udgangspunkt i deres forventede habitus, og hvorvidt mediet synes at yde indflydelse på denne. Dette konkrete udgangspunkt vil forhåbentligt konkretisere, hvordan at medierne udøver indflydelse på individets identitetskonstruktion. Brugerprofilerne er fundet i tidsperioden fra den 10/10/2012 til den 13/10/2012.

Eksempel 1. Den kulturelle

Brugeren kalder sig selv for Altanhaven, hun er 26 år gammel, oprindeligt fra Fyn, men er nu bosat i København. Hun er i p. t optaget af en længere videregående uddannelse inden for økonomi og samfund, endvidere af et deltidsjob som tjener, og af og til er hun beskæftiget med velfærdsudvikling for et konsulentfirma.

Altanhaven tildeler sig selv to prædikater *selvstændig* og *følsom*. Ifølge hende selv står hun ved sine meninger og klarer tingene selv, endvidere vil hun gerne hjælpe andre og lider af en udpræget retfærdighedssans. Altanhaven kan beskrives som et empatisk menneske, som med betoningen af hendes selvstændige væsen forener liberale og humanistiske dyder

Men indeni er der også en følsom pige, der tror på det bedste i mennesket, gerne vil hjælpe andre, stræber efter retfærdigheden, og kan tude i puden... men som stadig øver sig på at blive bedre til at sige til, når jeg selv trænger til omsorg.

Efterfølgende indtræder Altanhaven i en mere entydig *grøn* rolle. Altanhaven sætter mere pris på samtale end dyre tøjmærker, til trods for at hun har øje for æstetik og skønhed. Altanhaven kan derfor beskrives som en kultiveret antimaterialist.

I den kulturelle ende nævner Altanhaven sin glæde ved at rejse, og såfremt hun ikke er på farten, udforsker hun byrummet med en turists øjne. Ydermere nævnes præferencer for udstillinger, moderne kunst, m. v. Afslutningsvis giver Altanhaven udtryk for en kulturel åbenhed, da hun ikke er bange for anderledes kulturtiltag; *hvorfor ikke blive overrasket?*

Følgende ses en række sporadiske og fragmenterede udsagn, her i blandt et humoristisk element, hvor Altanhaven skriver, at hun lørdag morgen ofte sidder i bar røv og spiser spejlæg. Med chance for at virke overforklarende, beror humoren på overraskelsen, i at læseren ret pludseligt tages om bag tæppet og helt ned i sminken.

Efterfølgende tilkendegiver Altanhaven en præference for Kongehuset. Præferencen antyder, at Altanhaven måske er blevet socialiseret inden for et mere traditionelt miljø. Derfor er der hos Altanhaven et pudsigt sammenstød mellem en traditionel og mere kulturradikal tilgang.

Billede betragtes kalejdoskopisk. Den kulturkonservative præference for kongehus er både progressiv og konservativ, nu bare med omvendt fortegn. Præferencen er progressiv da den i en kulturmodernistisk forstand kulminerer med de etablerede værdier. Samtidigt er præferencen konservativ, da den repræsenterer datidens herskende kulturel relativisme. Nu ved jeg, at jeg her laver en forsimpning, men ikke desto mindre siger det noget om det senmodernes samfund kompleksitet.

Alligevel synes der ikke at opstå en identitetskonflikt, tværtom kan Altanhavens profil læses som et udtryk for et inkluderende og mindre rigidt kultursyn. Med andre ord træder Altanhaven i rollen som en *kulturel altæder*.

Det relativt mangfoldige kultursyn kommer til udtryk i form af en række musikalske præferencer: *Steely Dan, Fat Freddy's Drop, Prince, Nina Simone, D'Angelo, Feist, Bon Iver, Miles Davis, Bo Kaspers Orkester, Dire Straits, Kim Larsen, Anne Linnet, Erik Grip*. Her skal man lægge mærke til, at schlagergenren ikke er repræsenteret. Den kulturelle åbenhed har derfor alligevel sine begrænsninger.

Endvidere beskriver Altanhaven sig som samfundsinteresseret og kritisk. På det mere jordnære plan er hun glad for mad, sylter selv og ser endvidere masser af programmer i fjernsynet om mad. *Jeg hygger mig med at gå og nørde med min mormors gamle opskrifter fra husholdningsskolen og har genoptaget sylte-trenden... hvis det da nogen sinde har været trendy...*

Syltepræferencen giver associationer til det præindustrielle samfund, hvor moderen havde sin plads i køkkenet. Groft sagt kan man sige, at sylte præferencen mere er udtryk for en længsel efter en mindre kompliceret tid end en decideret senmoderne leg med identitet.

I øvrigt er det spændende, når Altanhaven stiller spørgsmålstejn, ved hvorvidt at sylte trenden nogle sinde har været trendy? Syltning har formentligt været en institution i knaphedssamfundet og derfor en prosaisk del af hverdagslivet. Syltning har været populært af nød, men ikke som et smart *trendy* tilvalg. Altanhaven anvender derfor *trend*-begrebet på en anakronistisk måde. Med andre ord ser man, at Altanhaven forsøger at analysere fortiden med ud fra en samtidig forforståelse. Dette kan ses som et udtryk for omfattende aftraditionalisering, hvor traditionen integreres i samtiden på en situativ måde, som opløser vores perception af fortid og nutid.

Afslutningsvis tilkendegiver Altanhaven sine ønsker i forhold til en kommende partner. I denne forbindelse er det tydeligt, at Altanhaven søger en partner med samme habitus som hende selv. Altanhaven spørger: *Måske har du en refleksiv tilgang til livet?* endvidere efterlyser Altanhaven empati og en (umættelig) nysgerrighed. Altanhaven udtrykker yderligt, at hun vægter en partners indre værdier frem for penge og sportspræstationer. Dog bliver udtagelsen lidt vag, når Altanhaven mener, at det alligevel er acceptabelt, hvis det betyder noget for en. Altanhaven virker bange for at være ekskluderende og kategorisk, hvilket jeg ser som et konsekvent træk gennem hele profiltæksten.

Altanhavens profiltækst er spækket med livsstilsindikatorer. Altanhaven har et tydeligt fokus på at ekspliciterer sine indre værdier, ved at liste en række eksempler på favorit artister. Efter min vurdering i mødekommer Altanhaven de andre brugeres forventningshorisont.

Samlet set er profilen fint i tråd med det forventede til trods for nogle atypiske præferencer, som dog blot synes at understøtte Altanhavens eksisterende habitus som *grøn*. Altanhaven opfylder de nødvendige betingelser for at indgå i gruppen elitedaters.dk uden at blive miskrediteret, det vil sige, at de grundlæggende betingelser for at opnå anerkendelse er opfyldt, hvilke nok burde resultere i en del breve i hendes mailboks?

Det er værd at bemærke, at en potentiel miskreditering kan forhandles. Dette er dog ikke ensbetydende med, at enhver miskreditering kan forhandles til den udsattes fordel. Når Altanhaven bekender sin trang til tradition, er det potensen af udsagnet, som afgør, om

præferencen er acceptabel. Det vil næppe falde i god jord, hvis Altanhaven ytrede deciderede eksplicitte nationalistiske eller fascistiske holdninger.

Eksempel 2. Den følsomme

Brugeren kalder sig for Singleline84. Hun er uddannet sociolog, er ikke-ryger og dyrker sport flere gange om ugen.

Med et fint kunstgreb integrerer Singleline84 hele sit fritidsliv i sin forklaring på, hvorfor hun netop vælger at søge kæreste på elitedaters.dk: *Da jeg er for genert til at flirte over køledisken i Netto, for koncentreret i arbejdsregi, for svedig på løbeturen, for doven på cafeturen om søndagen og lidt for festlig og useriøs i byen, har jeg derfor heller ikke været så heldig med at finde dig!*

Generelt er hun dygtigt til at komprimere den meget livsstilsinformation på en elegant måde, blandt andet skriver hun: *Så hvis du er interesseret i at møde en pige som er utrolig god til de blå oste i Trivial, men som virkelig mangler en partner, der har tjek på de orange og brune - så læs videre.*

På sammenlagt fem linjer bliver det bekendtgjort for brugeren, at hun er genert, handler i Netto, går op i sit arbejde, dyrker motion, tager på cafe om søndagen, og går i byen og fester. Endvidere er hun god til geografi, men uden evner inden for kunst/litteratur, og sport.

I næste afsnit tager Singleline84 os en tur bag scenetæppet, men dog ikke helt ned *backstage*. Hun giver os dog et smugkig ned i sminken og fortæller, at hun synger i badet, efterfølgende trækker hun os dog lidt tilbage og meddeler, at hun også synger på cyklen, på arbejdet og i byen. Alt i alt, kan man ikke tale om et specielt kompromitterende indblik. Æstetisk og dramaturgisk havde det nok været mere spændingsfuldt, hvis Singleline84 havde lavet den omvendte bevægelse og trukket os fra bagtæppet ned mod sminken. Dette betyder, at profilen ikke er dramaturgisk gennemarbejdet, men mere sandsynligt er det, at Singleline ønsker at forblive i *the middle region*.

Singleline beskriver sig selv som storsmilende, nysgerrig, selvironisk og uhøjtidelig, men med stor seriøsitet og entusiasme i hendes professionelle liv. De førstnævnte kvaliteter kan betragtes som alment appellerende, hvorimod kvaliteter som seriøsitet og entusiasme i sit professionelle synes at akkommodere den del af elitedaters.dk, som vægter karriere højt.

Singleline84 beskriver sig selv som nysgerrig på livet og nye oplevelser, endvidere er hun som Altanhaven let til tårer, men hun har også let til smil. Umiddelbart synes en kvinde, som græder meget ikke nødvendigvis at være attråværdigt for en mand, men på den anden side understreger det, at Singleline84 er et følsomt - og derfor sikkert også et empatisk menneske, hvilket hun i flere tilfælde betoner. Hun beskriver sig selv som meget omsorgsfuld og kærlig, og det betyder meget for hende, at folk omkring hende har det godt. Dog forventer Singleline84 sin leveringsdygtighed i empati gengældt. Ligesom hos Altanhaven synes empati at være et centralt begreb og derved et begreb, som der synes at være en positiv konsensus omkring.

Singleline84 beskriver, at hun er glad for diskussioner med gode venner, som vel at mærke opstår over gryderetten på eventuelt en onsdag aften. Præferencen er billedskabende og bliver til en poetisk form for hverdagsprosa. Endvidere har Singleline1984 en præference for at hoppe i vandpytter og for en rask lille sneboldkamp (eller pudekamp, efter sæson)

Præferencerne synes at have et medieret afsæt og kan læses som en populær medieret romantisk forestilling, som fjerner det prosaiske fra hverdagslivet. Vandpyteksemplet og præferencen for sneboldkamp taler til en forestilling om den barnligt naive, naturlige og spontane handling. Denne forestilling ses afspejlet på livsstilsinternetmagasinet sheknowslove.com udgivet den 15. december, 2010

Remember how much fun you had as a kid running around in the snow, having snowball fights, making snowmen and otherwise wreaking havoc in the freshly-fallen white stuff? Getting out there with your man can be just as fun – only now you can raise the stakes on that snowball fight; Loser has to give the winner a massage.³¹

Man kan sige, at præferencerne har et lidt konceptualiseret præg, som synes at lede romantikken i retning af et indforstået skuespil (at kende sin rolle i den romantiske interaktion bidrager heldigvis til en vis form for tryghed).

Mens snebold/pudekamp eksemplet kan læses som et eksempel på mediernes indgriben i den romantiske forståelse, synes netdatingmediets komprimerede format at motivere brugerne til at benytte sig af kompakte og *readymade* kærlighedskoncepter, som er nemme at integrere på

---

³¹ <http://www.sheknows.com/love-and-sex/articles/821272/3-romantic-winter-activities>

den begrænsede plads, brugerne har til rådighed. Singleline84 synes at være dette bevidst og er dygtig til at økonomisere sin plads.

Singleline søger ligesom Altanhaven en kæreste, som er reflektiv, har humor og selvironi. Der ud over kunne hun godt tænke sig, hvis kæresten har lyst til at tage en kop kaffe eller drikke en øl med hende. Drikkepræferencen til den folkekære bajerunderstreger, at singleline også selv er uhøjtidelig, hvad der fungerer som en fin kontrast til det ellers lidt poetiserede hverdagsliv. Samme tendens ses, når Singleline1984 diskret indrømmer hendes manglende evne til at indsamle orange - og brune oste i Triviel Persuite, og derved også fremviser en habitus, som umiddelbart ikke associeres til en kvinde, som i høj grad er sproglig kyndig og evner at poetisere hverdagslivet (omend der er brugt *readymades*).

Til trods for denne inkonsistens i identitetskonstruktionen, foranlediger Singleline84's profiltekst ikke en miskreditering. Det kan være, at Singleline1984 ikke er i stand til at skelne mellem kunsthøjskolen Bauhaus og byggemarkedet af samme navn, men til gengæld er hun sympatisk og virker til at være god repræsentant for de humanistiske kernedyder.

Som Altanhaven opfylder Singleline84 de nødvendige betingelser for at indgå i gruppen elitedaters.dk uden at blive miskrediteret. Singleline84 har den styrke, at hun både kan appellere til både et grønt og blåt segment, dog kan man forestille sig at et mere koncentreret grønsegment vil betakke sig. Også her er de grundlæggende betingelser for at opnå anerkendelse opfyldt.

Eksempel 3. Den selvhævdende

Nieller har lavet en både indholdsmæssig og formudfordrende profiltekst. Nieller beskriver i prosaform en fredag, som den forløber fra tidlig morgen til sen aften. Profilens narrative struktur betyder, at rollekonstruktionen fremstår tydelig (af samme grund anvender Goffman en del skønlitterære eksempler op rollekonstruktion i *Vore rollespil i hverdagen*). Tekstens narrativitet er kronologisk og tredelt. Første scene beskriver Niellers morgenritualer fra opvågning til tøjvalg og køretur til sin arbejdsplads. Da han senere på arbejdspladsen bliver spurgt om sine weekendplaner, øjner Nieller muligheden for at indvie læseren i, hvor han står i arbejdspladsens hierarki: *...i kantinen spørger en ny i organisationen - "hvad skal du så i weekenden" - svaret er som altid "Tror jeg skal slappe af" - dette ved jeg godt ikke passer men i min stilling behøver ikke alle vide hvad der sker og hvad jeg vælger at bruge min fritid*

på.

Niellers positionering tildeler ham det gode at kunne lyve uden at skulle forholde sig til moralske komplikationer. Foruden at man som læser kan sætte spørgsmålstegn ved Niellers evne til at være sympatisk, virker problematikken underligt kunstig. De færreste kan undsige sig, at have fortalt en halv sandhed/løgn, så længe udtagelsen ikke har egentlige konsekvenser. Når Nieller reflektivt legitimere løggen, synes det mest at være et påskud med henblik på at fortælle modtageren om en relativ høj placering i det arbejdsmæssige hierarki.

Efter arbejde optræder Nieller som DJ på en natklub

Musikken flyder - der er glade mennesker - jeg kigger ud over dansegulvet - det er her jeg får min "kant" af personlighed - jeg kunne være en arbejdsnarkoman uden gnist og gejst. Men her i musikkens verden lader jeg op - finder energi til min hverdag. Jeg har gjort det før, mange gange, men får stadig et kick ved det - jeg er DJ og efter manges mening en forbandet god én! Tænker at det må være mit gamle konkurrencegen som viser sig her - opvokset med elitesport indtil midten af tyverne - vil altid forsøge at være den bedste til det jeg gør. Måske derfor jeg er så stædig med min nye sport - havkajak?!?

Scenen har to funktioner. Nieller vil etablere et billede af sig selv som et *helt* menneske og dernæst som en *vindertype*. Nieller betoner sin karriereorienterede livsstil hvor fritids – og arbejdsliv synes at tjene samme formål.

Det er tydeligt, at det er centralt for Nieller at virke succesfuld. I værste fald bliver det så overdrevet, at Nieller fremstår usympatisk, og i værste fald bringer levnedsbekrivelsen associationer til Brett Easton Ellis roman *American Psycho*, hvor man i episodisk form følger den ekstremt følelseskolde og narcissistiske hovedpersonen Patrick Batemans som rig og ung færdes i Manhattans yuppi-miljø sidst i 1980'erne

Afslutningsvis følger vi Niellers cykeltur hjem fra byen. Her reflekterer Nieller over hans bopæls placering: *Timer senere befinder jeg mig på cyklen hjem mod lejligheden i sydhavnen. Den er nøje valgt da jeg ønsker en kombination af byliv og natur*

Nieller bor i Sydhavnen, men foren ung succesfuld karriereløve, kan et sådan placering være kompromitterende. Sydhavnen er nemlig et meget socialt belastet område i København, hvilket betyder, at Sydhavnen er et af de få steder hvor leje – og prisniveauet til andel og

ejerlejlighed stadig er respektabelt.

Nieller beskriver sin boligdisposition som et bevidst tilvalg. Hvorvidt udsagnet passer eller ej, kan man kun gisne om, men ikke desto mindre betyder Niellers boligfokus, at han er sig den miskrediterende situation bevidst. At Nieller har valgt Sydhavnen som et positivt tilvalg virker i situationen utroværdigt.

Efterfølgende kan man undres over, at Nieller ikke undlader at nævne sin miskrediterende geografiske placering? Jeg formoder, at en sådan disposition i sidste ende kunne ende endnu mere problematisk. Med udgangspunkt i Niellers selvfortælling vil der fra brugerne eksistere et retfærdigt krav om en vis boligmæssig standard. For at undgå en endnu større skuffelse fra brugerne, såfremt det skulle blive til et fysisk møde på hjemmefronten, er Nieller nødtvunget til tilkendegive sin hjemlige placering. I og med at der i relation til Niellers livsstil vil være et retfærdigt krav om en vis boligmæssig standard, vil selve udeladelsen af den hjemlige placering blive betragtet som en indirekte løgn. Nieller har altså på intelligent vis valgt *the lesser of two evils*.

Niellers profil vil næppe have den store succes på elitedaters.dk. Den stærke betoning af Niellers succes virker stærkt forceret, og derved vil brugeren eventuelt stille spørgsmålstejn ved, hvorvidt alt den succes måske ikke bare er en omskrivelse af en måske i virkeligheden mere jævnt liv? Endvidere virker Nieller ikke sympatisk og kan ikke imødekomme nogle af brugernes forventninger om menneskelig dybde og empati.

Eksempel 4. Den materielle

LILIT1984 er cand.polit. Hun har arbejde inden for den finansielle sektor som økonomisk konsulent. I sin fritid dyrker hun en del sport og spiser traditionel såvel som gastronomisk. Endvidere er hendes musik – og filmsmag genremæssig alsidig inden for den mere mainstreamorienterede smag. LILIT1984 beskriver sin interesser på listeform: *Rejser, The Union, løb, mit arbejde, hiking i alperne, PS3, finansielle markeder, mad, scrabble, skønlitteratur, biler, Simons, mode, Bjarke Ingells, at lære, fitness, skisport, film (helst action) og helst på love seats*. Nogle præferencer virker som værende tiltænkt et indforstået publikum, for eksempel at folk ved, at Bjarke Ingells er arkitekt. Endvidere er præferencer for *The Union, Simons* uden for mit eget kendskab. Til trods min manglende kendskab til disse

præferencer, synes jeg at fornemme et tilløb til en blå habitus.

Endvidere åbner LILIT1984 sin profil med valgsproget *HVOR DER ER VILJE ER DER VEJ* skrevet med kapitaler. Valgsproget fortæller os LILIT1984 ser det omgivende samfund som relativt uproblematisk, hvor individet belønnes efter dets grad af flid. LILIT1984 forklarer yderligere: *Jeg er ikke en der giver op, hvilket indebærer at jeg når i hus med de mål jeg sætter mig for (...)trives bedst når jeg udfordres, rykker minegrænser eller prøver nye ting af.* Dette til trods undlader LILIT1984 at oplyse hendes politiske orientering. LILIT1984 kan være af den holdning, at hendes politiske orientering ikke kommer andre ved, eller også ønsker hun ikke at bekræfte folk i deres, måske med god grund, eksisterende indtryk.

Dette kan tolkes som et udtryk for, at LILIT1984 på den ene side er nødsaget til at eksplicitere sin habitus men heller ikke ønsker at fremstå som en stereotypi. Dette indfanger meget godt konflikten mellem på den ene side at skulle betone sin individualitet, men på den anden side at give at individet på den anden side giver udtryk for en given habitus som udfald af givne konformitetsmønstre.

Tekstudsnittet, med dets businessorienterede retorik, får profiltæksten til at lyde mere som en jobansøgning end en sanseligt og intim salgstale til et andet menneske. Til forskel fra Singleline og Altanhaven ses der intet forsøg på at trække det mondæne ud af hverdagslivet. Tilgangen til kærligheden synes her at være meget rationel funderet.

Udsagn som at *prøve nye ting af og rykke grænser* ses ofte på elitedaters.dk. Herudover er det almindeligt, at der knytter sig sportspræferencer dertil. Dvs. at en stor mængde træning, såsom at varme op til et maratonløb, triatlon eller anden selvoverskridende sportsudøvelse udløser billet til den store selvoverskridelse.

Dahl (2005) mener, at der i denne selvoverskridelsesmanøvre, tilknyttes sig et nærmest Kristus eller Sokrates lidelseslignende narrativ. Her er sjælens frigørelse fra legemet hensat til hverdagslivet. Dette eksemplificeres når LILIT1984 skriver, *at man må yde, før man kan nyde.* Den moderne lidelseshistorie er dog en anelse mere hedonistisk.

LILIT1984 reducerer sine svagheder til et spørgsmål om at spise flødeboller, lakrids eller kage, det vil sige et spørgsmål om at eftergive sig sine lystfyldte behov og i værste fald blive fed. At give efter for den umiddelbare lyst betyder også, at LILIT1984 mister kontrol. Uden den nødvendige selvkontrol bliver det desto meget mere svært at efterleve sådan et karakterfast valgsprog som; *hvor der er vilje er der vej.* Konkret betyder det, at LILIT1984 værner om sin vigtigste materielle ejendom, nemlig hendes krop. Som Dahl (2005) påpeger,

har kropsudfoldelse ikke kun et decideret transcenderende formål, en *sund sjæl i et sundt legeme* men også en form for forretningsperspektiv. I høj grad anvendes en metaforik, som tager udgangspunkt i finansverdenen. Når individet sætter så og så meget ind på træningskontoen, kan det samme beløb senere indløses i et tilsvarende antal laster. Der er derfor ikke kun tale om en borgerlig ideel forestilling om det stålsatte individ, men i lige så høj grad en forbrugerisk utopi, som lægger vægt på en hedonistisk selvrealisering.

Endvidere medtager LILT1984 en kategori med, som hedder DUMMESTE PÅFUND: Her nævnes, at LILT1984 har spist en klump wasabi, endvidere har hun investeret i det krakelerede smykkefirma Pandora. Det *dummeste er* reduceres til et spørgsmål om fejlslagne materielle dispositioner, denne tilgang kan for nogle tolkes som overfladisk. LILT1984 tilgang til verden kan betragtes monistisk. Verden er altså lig med sin overflade. Det er entydigt dumt at spise meget wasabi på en gang, da det fremkalder smerte i munden, endvidere er det dumt at investere i et smykkefirma, når det efterfølgende krakelerer.

Den monestiske tilgang til verden vil blandt det mere grønne brugersegment være potentielt miskrediterende. Hos Altanhaven ses eksempelvis en mere dualistisk tilgang (...) *lader mig ikke spise af med de svar, som ligger lige for, men stiller nysgerrigt spørgsmålstegn ved de ting, der undrer mig og søger at forstå alt og intet*. Dahl (2005) eksemplificerer dette. Det monistiske ræsonnementer, at der i en stor bil sidder en stor mand. Det monistiske ræsonnement lyder, at man naturligvis ikke kan vide, hvorvidt manden i bilen i virkeligheden er en stor mand, for hvert et forhold er blevet analyseret (i værste fald med det udfald, at den store bil på indlysende vis må kompensere, for et dårligt selvværd, *sikke dog en penisforlænger han kører rundt i*).

På elitedaters.dk findes der en del dualistiske standarder, så som både at være til *fancy* vinbar, men samtidigt også til en tur på en snusket bodega, eller både at kunne gå til kulturelle arrangementer, men også at kunne knalde ud på sofaen med tømmermænd til dårlig Tv (oftest reality-tv, eller *dårlige* amerikanske serier)

LILT1984 synes derfor ikke at have et behov for at udtrykke nogen individuel sammensathed. LILT1984s præferencer er simple. Lykken for LILT1984 er at være blandt venner. Dette vil for det mere hardcore grønne brugersegment lyde lidt mangelfuld og derfor også kedeligt

Hos LILT1984 er lykken hverken en abstrakt eller modsætningsfuld størrelse, men et spørgsmål om sikkerhed, tryghed og anerkendelse. Til trods for den, for nogle, magre refleksive tilgang til lykkens beskaffenhed, er det dog færreste, som ikke vil finde disse betragtninger betydningsfulde. I virkeligheden er disse præferencer blot et udtryk for, at lykken ikke alene kan opnås som et soloprojekt. Hos Altanhaven beskrives dette blot som "Samvær, samtale, nærvær,(...)" og Singleline *sætter pris på diskussioner med gode venner som opstår, der opstår en onsdag aften over gryderetten, (...)*

Man kan udlede, at vi har nogle fælles og meget universelle behov, som blot ytres med habitus bestemte variationer.

Kapitel IX: Medie og menneske

Med udgangspunkt i mine profilanalyser vil jeg indledningsvis diskutere relationen mellem medie og bruger. Dette perspektiveres til livsstil, habitusbegrebet, Stig Hjarvards medialiseringsteori, og det sociale medies generelle konsekvenser i forhold til individets identitet.

Et eksempel på livsstil

Et nyt værdifællesskab

Det kan udledes, at brugerne på elitedaters.dk accepterer bestemte livsstile, hvorfra der fremstilles et ønskværdigt selvbillede. I et tydeligt omfang i mødekommer brugerne hinandens retfærdige forventning i forhold til rolle og karakter.

Med henblik på at undgå overdreven informationsmætning og for at tydeliggøre et ønskværdigt selvbillede via livsstilsmarkører udtrykt gennem referencer til job, hobbyer, yndlings musik, osv., som brugerne gerne vil identificeres med. Disse kan også betragtes som en form for rekvisitter som passer godt til den rolle som er påkrævet på elitedars.dk.

Som eksemplerne på elitedaters.dk viser, afspejler brugerne en forventet habitus og indtræder i forventede roller som indikerer, at der er en konsistens mellem brugernes digitale og fysiske habitus. Da en date i sidste ende er fysisk funderet skal den medierede rolle afspejle den rolle som brugerne rent legemligt indtræder i.

Brugeren har truffet refleksive valg og fravalg i overførslen af habitus fra den fysiske verden til digitalt output. Hertil afhjælper elitedaters.dk deres brugere med henblik på at træffe de rigtige valg. De rigtige valg består i at tydeliggøre og være sin sociale rolle og positionering bevidst. Bevidstheden om dette ses udtrykt gennem de mange livsstilspræferencer. Med disse præferencer tilstræber brugerne sig en forestilling om at være *elite* (upåagtet profilernes kommunikative kvalitet).

De fire profileksempler synes at kunne klassificeres i en grøn og blå boks med Altanhaven og Singleline placeret i den første, og LILT!984 og Nieller placeret i den sidste. Til trods for at alle fire profiler rummer potentielt miskrediterende punktnedslag, er der alligevel tale om fire

tydelige positioneringer på Dahls minervamodel.

Hos Altanhaven og Singleline1984 er livsstilspræferencerne primært med rettet mod holdninger og værdier, hvor i mod præferencerne hos LILT1984 og Nieller synes at være fokuseret på materialitet og prestige. Til trods for at profilerne med de *blå* på den ene, og de *grønne* på den anden side er placeret forskelligt i det sociale felt, tilstræber brugerne ideen *elite*. Her er det tydeligt at *elite* defineres lidt forskelligt. Blandt de grønne er det *elite* at leve det gode liv, med masser af venner, kærlighed, omsorg, meningsfuldhed. Det vil sige ud fra en ontologisk dualisme.. Hos LILT1984 og Nieller er det gode liv udtrykt mere konkret. For Niellers vedkommende at være højt placeret i det arbejdsmæssige hierarki og hos LILT1984 udtrykkes dette gennem præferencer for hvide flødeboller.

Til trods for en tydelig positionering ses det, at profilerne med grønt udgangspunkt i mødekommer herskende værdier blandt det blå segment. Altanhaven nævner som det første sin uddannelse, og hvilke tre bijob hun besidder. Singleline1984 indleder på hæsblæsende vis at introducere sit enormt travle og hektiske liv.

Grønne profiler kan indoptage blå værdier, og det omvendte tilfælde vil med sikkerhed også kunne erfares. At profilerne rækker ud efter hinanden kan have mange forklaringer. En forklaring kan være, at det *grønne* segment indretter sig efter konceptet elitedaters.dk med fokus på *elite*. Elitedaters.dks brugere skal imødekomme to forskellige definitioner af *elite*, hvor *elite* for grønt segment er et spørgsmål om mængden af kulturel kapital og et spørgsmål om økonomisk kapital hos det *blå* segment.

At disse to forskellige *elite* forestillinger er samlet under samme tag, opfordrer naturligvis brugerne til bevidst og ubevidst at indoptage hinandens værdier af frygt for at føle sig ekskluderet fra den samlede gruppen. På elitedaters.dk kan man argumentere for, at de to segmenter aldrig har været tættere forbundne.

Forædling af habitus

Desuden bidrager elitedaters.dk til en homogenisering af brugergruppen, da denne ikke er upåvirkelig i forhold til sidens retorik, og vejledning i form af råd og tips, med henblik på

brugergruppens eksponering af egen livsstil. Som nævnt har elitedaters.dk en række guidelines, nogle af disse findes under kategorien *Dating temaer & tips*. Her frabedes det, at brugerne eksempelvis anvender klicheer som *hjemlig hygge* og *gåture langs stranden*, hvor efter elitedaters.dk redaktionen efterfølgende spørger retorisk: ... *burde du måske overveje, hvad der egentlig ville ske, hvis du fortalte om din passion for liberal politik eller rustikke, gamle møbler? Du ville formentlig skræmme nogle brugere væk, men på den anden side måske tiltrække netop de typer, der kunne være noget for dig?*

Dog skal man ikke navigere længe rundt blandt brugernes profiler, før man støder ind i en række nye tryghedsskabende klicheer, eksempelvis *Jeg har ellers alt, rigtig mange gode venner og verdens fedeste job*, men også gennemgående præferencer for rødvin, sushi, tapas, New York, skiferie, weekendture til Berlin, Politiken, weekend avisen, fitness, kulturelle oplevelser, selvironi, empati, eventyrlysten, rejselyst, at afprøve grænser, refleksivitet m. v.

Til trods for at elitedaters.dk opfordrer deres brugere til at positionere sig på bestemte måder, som distinktiverer dem, synes forestillingen om egen egentlig distinkthed at falde til jorden. Der eksisterer altså et blindt punkt i forhold til egen praksis, hvortil Bourdieus *meconnaissance* begreb synes at finde sin berettigelse.

Via vejledning yder elitedaters.dk en normativ orientering i forhold til, hvordan brugerne skal præsentere deres allerede eksisterende habitus for med sikkerhed at leve op til brugernes egen selvfremstilling og derved medialiseres brugernes gensidige forventninger. På denne måde homogeniserer elitedaters.dk brugergruppen, hvilket har den positive effekt, at brugerne med nemhed kan imødekomme hinandens genside forventninger som retfærdigt krav.

Anerkendelsen er med andre ord risikofri.

Det kan udledes, at elitedaters.dk konsoliderer og forædler brugernes eksisterende habitus, som har udgangspunkt i individets eget hverdagsliv. Brugere bekræfter hinandens habitus ved at acceptere den eksisterende og delvist medialiserede meningsramme, hvilket resulterer i, at brugergruppen fremstår meget homogen. På elitedaters.dk fremsiges holdninger i de fleste tilfælde for at etablere bekræftelse frem for modsigelse, derfor er holdninger og værdier på elitedaters.dk også ret forudsigelige, og derfor kan man forestille sig, at brugerinteraktionen også er præget af en vis forudsigelighed.

Man kan se at mediets indgriben i brugernes habitus har flere af de samme kausaltræk som Hjarvard beskriver. Elitedaters.dk og livsstils/nytte-tv er begge målrettet klart definerede segmenter. På elitedaters.dk kan brugerne spejle sig i hinandens værdier, som i deres eksplicite udtrykte form orienterer brugerne om, hvilke værdier og normer som gør sig gældende inden for det pågældende segment. Via livsstils- og nytte-tv får seerne normativ orientering i forhold til praksis inden for en bestemt livsstil. Fælles for både elitedaters.dk og livsstils- og nytte-tv er, at de etablerede meningsrammer gør det muligt for brugergrupperne at tale et fællesprog, altså at brugerne kan aflæse interaktionskoderne, høre det usagte m. v. Man kan derfor sige, at medierne i almindelighed etablerer meningsrammer upåagtet afsender- og modtagerformatet.

På elitedaters.dk etableres meningsrammen via brugernes eksisterende habitus, som elitedaters.dk ekspliciterer yderligt gennem dets retoriske profil, hvilket brugerne indoptager og udtrykker, og som elitedaters.dk igen opsamler og indretter sin retoriske profil efter. Derfor kan man forestille sig, at profilerne over tid vil blive mere og mere stereotype. Dette er efter eget indtryk dog ikke tilfældet. Dette kan skyldes, at der bestandigt kommer nye brugere til, mens andre forsvinder. Det er begrænset, hvor stor kontrol elitedaters.dk kan udøve i forhold til den potentielle brugerdemografi. Udover de formelle adgangskrav (en videregående uddannelse) har elitedaters.dk ikke mulighed selv at bestemme, hvem der søger optagelse på siden.

Det medierede selv

Individet som medieret stereotyp

Som profilteksterne bevidner, er menneskets udfoldelsesrammer begrænset af deres placering i det Bourdieu (1995) betegner som et socialt felt. Menneskets udfoldelsesrammer er betinges af vores eksisterende habitus, som et udfald af uddannelsesniveau og kapitalindkomst. Habitus er definerende for individets hverdagspraksis, som danner fundament for vores meninger, holdninger og sidste ende også vores forbrug og dertilhørende livsstil og i sidste ende, selvfremstilling

Dahl (1993) påpeger, at holdninger og meninger har vigtige stabiliserende formål. På det indre plan stabiliserer de individets personlighed, og på det ydre plan stabiliserer de forholdet til gruppen, man agerer inden for. Når individet ytrer sine holdninger, bekræfter individet, at det tilhører en bestemt gruppe. Holdninger fremsiges derfor i det fleste tilfælde for at opnå bekræftelse frem for modsigelse (Dahl, 2005) Nødvendigheden af et sammenhængende narrativ (selvfortælling) er essentielt. Den sociale reproduktion udspiller sig uden kausal determination, men som et bestandigt træk ved kyndig brug af konventioner. Individets narrativer uspringer derfor fra en række forudsigelige handlingsmønstre og sociale interaktioner. Hertil er det tydeligt, at den medierede socialiseringsform fordrer til en form for social stereotypisering.

Den abstrakte selvfremsættelse nærmest opfordrer til at tilknytte brugerprofilere en række prædikater, så som liberale LILT84, selvfede Nieller, kulturelle Altanhave, eller følsomme Singline1984. Men Ikke kun elitedaters.dk synes at fordre stereotype individ fremstillinger, specielt inden for realitygenren ses der en fremelskelse af let genkendelige stereotyper. I dokusoap-programmet Singleliv³² på danske Kanal 4, følger seerne en række singler, som alle søger kærligheden. Vi følger dem i deres hverdagspraksis og deres kamp for at finde den store kærlighed. Programmets speaker præsenterer de forskellige deltagere via prædikater, som degraderer deltagerne til en række karikerede klicheer. Her møder vi eksempelvis skønhedsdronningen Sylvia, Lesbiske Michelle, Partybøssen Mitchel, Cougaren Stephanie og Jyde-Claus.

Denne stereotypisering gør deltagerne til letgenkendelige abstraktioner, som kan være *enormt søde*, eller *bare alt for neget*. Dokusoaps som *Singleliv* er karakteristiske ved at have føljetonens eller seriens narrative præg. Ligesom i den fiktive føljeton-form følger vi en gruppe personer igennem en længere, fortløbende fortalt historie, sommetider knyttet til en bestemt lokalitet, institution, en bestemt arbejdsplads, en fritidsbeskæftigelse eller nogle af de store ritualer i vores hverdag som f.eks. fødsel, bryllupper og død. Endvidere er dokusoapen, underlagt de samme principper som fiktionen, hvor der kræves tydelige narrativer, som fordrer til simpel social og psykologisk identifikation, endvidere synes konflikten mellem rolle og autenticitet, at fylde meget i reality-tv's sociale spil (Bondebjerg, 2003).

---

³² <http://www.kanal4.dk/programmer/singleliv>

På elitedaters.dk socialiseres brugernes smag på baggrund i en allerede eksisterende habitus. På denne måde reproducerer brugernes habitus, men blot til en mere rendyrket og forædlet form. I *Singleliv* forædles deltagerens personlige karakteristika via stereotype prædikater, som kan indoptages meget positivt eller ekstremt negativt hos seerne.

Forskellen er, at brugerne på elitedaters.dk selv sætter deres prædikat i tale, som dog oftest kan resultere i, at de fremstår arketypiske. Stereotyperne gør brugerinteraktionen mindre kompliceret, da brugerne på denne måde for opstillet kommunikationsrammer, hvor i kommunikation føles sikker. I tilfældet *Singleliv* synes stereotypiseringen blot at bidrage til underholdningsværdien, hvad enten det er forargelse eller fryd.

Dog skal man ikke glemme, at selve medieformatet også presser brugerne ind i en abstraktion, som primært skyldes den begrænsede plads, brugeren har til rådighed, endvidere har de færreste brugere tålmodighed til at læse en hel *selvbiografi*. En anden oplagt grund er, at brugerne ikke er fysisk til stede, hvilket betyder, at gestik, mimik og fysisk nonverbal kommunikation ikke er til stede. Med andre ord er det umuligt at vurdere, om der er konsistens mellem kroppen og det verbale sprog – begrænset til skrifttegn og uden det fysiske tilstedeværd synes der at forsvinde en del menneskelige nuancer.

Mediets egen logik samt kommunikationssituationens egen beskaffenhed begrænser brugernes mulighed for at udtrykke sig som sammensatte mennesker, med indre komplekse modsætninger. I værste tilfælde kan brugerne forveksles med segmentmæssige stereotyper.

Virkeligheden forpligter

Til trods for den generelle homogenitet kan der være markante forskelle profilerne imellem. Eksemplerne Nieller og Altanhaven synes at være diametrale modsætninger. Altanhavens profil er relativt konform i indhold og udtryk, forstået på den måde at den er i tråd med de generelle værdier for brugere med en *grøn* habitus. Niellers profil er i teorien i tråd med *blå* habitus-værdier, dog synes Niellers profil at være uden en decideret fornemmelse for konteksten.

Niellers profil aftegner et billede, som ikke er i trit med eksisterende værdier såsom empati, åbenhed, humor og selvironi. Derfor kan Nieller blive tolket til at være en *utroværdig* elitedaters.dk kandidat, da han ikke evner at indgå i den givne meningsramme.

Det interessante ved Niellers profil er, at den på en af samme tid er både tro - og utroværdig. Nieller er måske utroværdig som *elitedater*. Til gengæld synes Niellers profil at være forankret i virkeligheden, til trods for at denne søges manipuleret.

Nieller er højst sandsynligt, hvad han udgiver sig for at være. Nieller lyver ikke om sin sociale position, men vælger dog at manipulere lidt med de forhold, som kan være miskrediterende for helhedsbilledet. Det gælder eksempelvis Niellers boligforhold, som sættes i tale som et appellerende tilvalg.

Det interessante er, hvorfor at Nieller ikke undlader at nævne sit boligforhold. Nieller ved at tilbageholdelse af essentielle oplysninger, er det samme som en halvløgn, hvilket i sidste ende kan kompromittere hans troværdighed i overfor en potentiel kæreste, såfremt at en relation udvikler sig. På denne måde forpligter virkeligheden i forhold til brugernes selvfremsstilling.

Forholdet mellem digital og fysisk virkelighed

Konsistens og troværdighed

På elitedaters.dk skal man være troværdig på to fronter. Først og fremmest skal man være troværdig overfor konceptet, da brugerne på elitedaters.dk ser det som et retfærdigt krav, at brugerne lever op til den eksisterende forventning. Dette forhold gør sig gældende på både de sociale medieplatforme og *virkelighedens* fysiske interaktionsrum. Dernæst forpligter virkeligheden. Et menneske synes utroværdigt, hvis der ikke er sammenhæng mellem det medierede selv og det fysiske selv.

Inden for romangenren opereres der med begrebet *den upålidelige fortæller*. Man kan opleve, at fortælleren forsøger at bilde os noget ind, skjuler vigtige informationer for os, eller fornægter sider af sig selv, således at fremstillingen bliver utroværdig (Booth, Wayne, 1983). Den narrative selvfortælling kan bedst sammenlignes med selvbiografien, som altid vil have elementer af fiktion i sig, da selvbiografien i sidste instans altid blot er en tolkning og redigering af egen livspraksis. Af hensyn til fortællingen og det litterære element, vil man under alle omstændigheder være nødt til at lave et udvalg af begivenhederne.

Det vil aldrig være muligt eller interessant at fortælle alt. Man bliver nødt til at vælge de begivenheder ud, der kan fortælle den historie og den pointe, man gerne vil have frem. Her

kommer redigeringen og den grundlæggende fortælling ind i billedet, som den kniv, der skærer det billede, man ønsker at se. Det portræt, som biografien frembringer, vil på en eller anden måde altid vise læseren en sammenhængende fortælling, selvom de enkelte oplevelser eller begivenheder i begyndelsen har virket umulige at forene med hinanden. Selvbiografiens røde tråd bliver den historie, der laver sammenhæng mellem begivenhederne, en sammenhæng der måske kan være svær at opleve i selve situationen. Alt efter afsender vil biografien altid potentiel genstand for nysgerrige studier af dennes troværdighed, da afsenders selvforståelse kan holdes op i mod praksis.

På elitedaters.dk er det anbefalelsesværdigt, at brugerne konstruerer et narrativ uden for mange modstridende elementer. Man skal indgå i den eksisterende meningsramme og tilpasser sin kommunikation derefter. I og med at brugerne søger kontakt til andre med samme habitus, vil profilindehaverne sjældent give udtryk af at have en decideret afvigende karakter. Som bruger af elitedaters.dk består kunsten i at fremstille sig selv på en måde som er trit med den prosaiske virkelighed, uden at underkende sig selv. Her er det belejligt at potentielt miskrediterende træk kan forhandles og gøres til spændende tilvalg.

Nødvendigheden af at fremstå troværdig kan forklare, hvorfor mange profiler på elitedaters.dk kan have et noget formularisk form, som mest af alt kan minde om jobansøgninger. På elitedaters.dk fremstår man troværdig ved netop at give udtryk for de værdier, som kendetegner en *elite dater*. Som bruger skal man derfor give udtryk for de værdier, som opfattes som positive på den respektive datingside. I specialet *Ethos i jobansøgningre* (2002) undersøges det, hvordan etos opbygges og kommer til udtryk i jobansøgninger. Det konkluderes, at blandt ansøgere, som alle har kvalifikationer til at opfylde et bestemt job, er det primært de ansøgere, der har karaktertrækkene målbevidst, ambitiøs og som har gode formidlingsevner. Oversat til en elitedaters.dk kontekst vil disse positive karaktertræk være, empati, åbenhed, humor og selvironi og ikke mindst en velskrevet ansøgning, som ikke signalerer sjusk. For at blive kategoriseret som god kandidat skal man som afsender komme med relevante oplysninger i forhold til den givne stilling. Dette betyder reelt set, at man skal sætte sig ind i det sted, hvortil man ansøger.

Afslutningsvis kan man sige, at de forhold som gør sig gældende på elitedaters.dk meget godt udtrykker de betingelser, som gør sig gældende i livet. På mikroplan ses dette både blandt de

virtuelle fællesskaber og eksempelvis arbejdspladsens fysiske virkelighed, hvor individet i begge forhold, må sætte sig ind i gruppens eksisterende værdier og indoptage disse for ikke at blive frastødt som et fremmedelement. På makroplan betyder dette desværre, at integration, defineret som muligheden i forene forskelligartede dele til en helhed, groft sagt er en idealistisk utopi.

Myten om mediet

Behovet for autenticitet, enhed og homogenitet betyder, at sociale medier næppe benyttes som identitetsmæssige legepladser. Sådanne påstande synes at være groft postulerede, ligeledes er det en for voldsom antagelse at individet via sociale medier dekonstruerer dets eksisterende identitet til en ugenkendelig konstruktion. Disse forestillinger har skabt et stereotyp billede af netbrugere som individer, der har frigjort sig fra kroppen og fysiske karakteristika. Dette har fået den følge, at internettet ofte associeres med en fantasiverden, hvor der er mulighed for at gøre, hvad end man har lyst til (King og Moreggi 1998, Turkle 1995 og Hamman 1996).

Netop fordi samfundet er fragmenteret, synes trangen efter konsistens at være presserende for individet. Derfor vil det stride imod enhver logik, at mediet fordrer til dekonstruktion og fragmentering. Disse forestillinger synes næret af en forestilling om cyberspace som et løsrevet sted fra denne verden, hvor den potentielle anonymitet indbyder til konstruktion af alternative identiteter. Hvis dette skule være tilfældet, ville det kræve at individet i almindelighed nærmest betingelsesløst overgiver sig til en hver tilgængelig disposition.

En anden god grund til at bibeholde konsistens mellem *cyberselve* ligger i netop at den anerkendelse som opnås i den medierede virkelighed kan overføres til den fysiske verden, hvilket naturligvis kræver at *cyberselve* ligner det fysiske selv. I et speciale fra 2003 udtaler en informant: *Det var selvbekræftende, dejligt og meget meget smigrende. Jeg fik søde breve, og folk der bare skrev "Nej, hvor er du smuk og farvel igen". Det var jo virkelig rart* (Due, 2003).

Den bekræftelse, der opnås online bruges effektivt i offline – livet. Flere har oplevet, at brugen af netdating bringer noget med sig i verden udenom. De oplever, at den

opmærksomhed, de får via kontakterne, åbner op for en energi og udstråling, der gør det nemmere at møde en partner i den fysiske verden.

Efter jeg er begyndt at chatte på nettet, har jeg lagt mærke til, at der er flere mennesker, der har lagt mærke til mig. Nok fordi jeg har været mere afslappet, og mere i balance. Nanna skriver: Man står ikke stille, det er det. Og du begynder at tro på, at der er sgu mange derude. Og når du gør det, så bliver du gladere, og når du bliver gladere, så er der også større sandsynlighed for at andre synes, du er festlig (Due, 2003).

Dog skal jeg ikke undsige, at sociale medier entydigt bruges til at bekræfte eksisterende narrativer. Forskning viser, at unge mennesker, mere præcist teenagere, anvender de sociale medier til at afprøve forskellige identiteter, før de efterleves i den fysiske verden. (Larsen, 2009) her skal det tages i mente, at det fra et udviklingspsykologisk perspektiv, er det almindeligt, at børn og unge i alderen fra 12-18, i deres efterstræbsomhed efter en mere fast forankret identitet, afprøver mange forskellige roller. I almindelighed skal identitet ud fra en udviklingspsykologisk perspektiv ses som en gradvist erhvervet kompetence med hensyn til at skabe sammenhæng og kontinuitet (Erikson, 1982) Dette bekræfter dog bare, at individet i brede termer, afspejler sin aktuelle livssituation gennem de sociale medier.

Argumentet understøttes via facebook.coms sidste re-design. Facebook.coms interaktionsrum fungerer som en tidslinje, hvorpå brugerne kan fremhæve mærkedage, centrale begivenheder og betydningsfulde opdateringer. Med andre ord hjælper facebook.com dets brugere til at opretholde en konsistent identitet. At sammenhæng i identitetsfølelsen betyder meget, understreges når facebook.com gør det muligt at lave forskudte opdateringer, så brugeren kan tilpasse sin fortid med sit aktuelle narrativ.³³

De ændringer, i form af abstraktion, som finder sted i brugernes identitetskonstruktion på elitedaters.dk skal derfor ikke tolkes som et udtryk for en bevidst og tillagt leg med identitet, fordi at mediet muliggør dette. De ændringer, som finder sted i identitetskonstruktionen, kan tilskrives mediets egen beskaffenhed, som fordrer til konfirmation af egen habitus, på baggrund af bestemte bevægelser og gruppepsykologiske mekanismer, så som tilpasning, spejling og behovet for bekræftelse og anerkendelse.

---

³³ <https://www.facebook.com/about/timeline>

Ved at se på de måder hvorpå identitet konstrueres digitalt, kan man se identitetskonstruktion i det senmoderne måske indtræder i noget, man tilnærmelsesvis kan beskrive som både en rolle indtræden, men i en kombination med en form for frivillig positionering. Forskellen på disse to udgangspositioner er, at sidstnævnte giver os mulighed for at tænke os selv som vælgende subjekter, hvorimod første udgangspunkt skal ses som et resultat af vores erfaringer, altså via en observation af hensigtsmæssig adfærd eller tilpasning til konformitetsmønstre. Individet indtræder i roller, men vil alt efter evnen til selvrefleksion være disse roller bevidst.

Da jeg startede på det her speciale, var jeg motiveret af en følelsesmæssig modvilje i forhold til, hvordan at brugerne på elitedaters.dk satte sig selv i tale. Det undrede mig at *eliten* frivilligt indgår i konstruktioner, som undergraver deres egen individualitet. Jeg kan konkludere, at brugerne i nogen grad er dette forhold bevidst. Når brugerne indgår i elitedaters.dk s koncept, er brugerne reflekterede over, hvad de skriver om dem selv, til trods for at profilerne tilsyneladende fremstår som masseproducerede klicheprægede skabeloner.

Konklusion

Med aftraditionaliseringen og mellemkomsten af det gruppe styrede individ kompliceredes individets socialisering. Hvor det indrestyrede individ mest af alt blev socialiseret inden for hjemmets rammer, blev de mange fællesskaber et sekundært socialiseringsrum, hvortil koderne for socialsamfærdsel kan være svære at aflæse. Ydermere er samspillet inden for de sekundære socialiseringsrum også en kamp om anerkendelse, som vil legetimere et givent tilhørsforhold til en given gruppe.

Kampen for social anerkendelse betyder, at gruppens medlemmer fundamentalt set tilpasser sig hinanden via holdninger, meninger, værdier, forbrug. Når individet derfor indgår i et fællesskab, er det derfor nødsaget til at give afkald på noget af sin egen individualitet. Det betyder, at en gruppens medlemmer til trods for deres respektive forskelligheder kan komme til at fremstå stereotype.

Dette forhold er grundlæggende problematisk, modstridende og paradoksalt, når samfundet samtidigt er blevet individualiseret. Individet står derfor i konflikt med sig selv, da individet på den ene side er tvunget ind i sociale fællesskaber, hvor individet må give afkald på sin individualitet, og på den anden side er individet tvunget til at betone sin egen distinkthed. Individet står altså i en position, hvor det skal både blæse og have mel i munden på samme tid. Dette paradoks imødekommes ved, at individet via fællesskabets forening positioner sig i forhold til samfundets andre grupper, som opfattes som en grå masse af *de andre* og i værste fald dæmoniseres. Dette betyder også, at mange fællesskaber er et resultat af oppositionel virksomhed mod det etablerede.

Identitet i det senmoderne skal derfor i høj grad ses som et resultat af de socialiseringsprocesser, som finder sted inden for en given gruppe. Gruppetilhørsforholdet er derfor af så essentiel karakter, at behovet for anerkendelse bliver et afgørende element i individets identitetskonstruktion.

Gennem forbrug synliggøres individets tilhørsforhold. For nogle grupper i samfundet synes forbrug at være karakterbærende, hvor andre grupper i samfundet fravælge forbrug som et led af deres identitetskonstruktion. Men uanset hvilken forbrugsholdning individet har, er denne karakterbærende. Til individets identitetskonstruktion er det altså vigtigt at tilføre identiteten

en let genkendelig synlighed. Anerkendelse bliver for mange derfor et spørgsmål om synlighed. For mange ungdomsgrupperinger synes synlighed at tage en mere radikal form, som med alderen dog synes at blive mere afdæmpet, men ikke desto mindre bæres individets habitus også uden på kroppen. Derfor synes angsten for anonymitet at være central i individets identitetskonstruktion.

At jagten på anerkendelse via synlighed betyder meget, afspejler mediebilledet. Både via tv-programmer, men også gennem brugen af sociale medier. Dette betyder også, at fejlslagen *mediestrategi* kan have fatale konsekvenser for de i forvejen dårligt socialiserede individer, som i sidste ende kan ende med at marginalisere sig selv yderligt. Hvis individet inden for gruppen derimod anerkendes, er det en blåstempling af individets habitus, en habitus som skaber de strukturerer, som individet reflektivt socialiserer sig ind i.

Til trods for at individet selv skaber de socialiserende strukturer, betyder det ikke, at socialiseringen i sig selv ikke synes at være en kompliceret affære, derfor har individet i det senmoderne en grundlæggende angst for at fejle og opleve fællesskabets eksklusion. Dagens mediebillende synes at afspejle disse socialiserings problematikker, hvor mange reality-programmer indeholder sociale spil, hvor individet balancer mellem anerkendelse og den totale fornedrelse.

Angsten for eksklusion betyder, at hvert et valg kan have fatale konsekvenser og betyder, at der blandt nogle er tale om en form for handlingslammelse og frygt for selv at tage ansvar. Her opstår endnu et paradoks. Individet er gennem oplysning blevet myndiggjort og frit, samtidigt synes alt denne oplysning og myndiggørelse at have en modsatrettet virkning. Individet er synes mere end nogle sinde at være afhængig af eksperter, som kan afhjælpe individet med at træffe de rette valg.

Angsten for at træffe valg er primært motiveret af risikosamfundets mellemkomst og som resultat af frygten for gruppens eksklusion. Denne problemstilling afspejles i dagens medier. Mange tv-programmer kan ses som samfundets sociale førstehjælper. Medierne tilbyder orientering i henhold til risikosamfundets mange skjulte farer, endvidere afhjælpes individet til at udleve sin egen habitus på en hensigtsmæssig måde. Individets habitus synes derfor at være temmelig skrøbelig.

Når medierne går hen og bliver samfundets sociale førstehjælper, bliver medierne en medproducent af individets habitus. Da medierne har deres egen indbyggede logik, betyder det, at medierne i sidste ende forædler deres respektive målgruppers habitus. Forædlingen betyder, at medierne homogeniserer dets målgruppe. Denne homogenisering betyder, at medierne som autoritet etablerer en række faste bestemmelser, som skaber en form for stabilitet og bidrager til socialiseringens komplekse spil, kan imødekommes mere smertefrit.

Dette er ikke kun tilfældet for tv- mediet, men også de virtuelle fællesskaber synes at være underlagt en form for mediemæssig logik. Med eksemplet elitedaters.dk ses det, hvordan brugerne i samhørighed med konceptet i uhørt grad forædler habitus. I forhold til den fysiske identitet synes den medierede identitet at være endnu mere styret af gruppens konformitetsmønstre, hvilket resulterer i nogle temmelig bastante identitetskonstruktioner. Der er forudsætninger for, at den medierede identitet overføres til virkeligheden. På et overordnet plan betyder dette, at medierne i nogen grad bidrager til at fysisk identitet også synes at blive en mere bastant eller ensrettet størrelse.

Overordnet set udgør de sociale medier socialiseringsrum, som for så vidt afspejler den fysiske verden. Dette afhænger dog lidt af det enkelte medie. Derfor bliver den medierede selvfremsstilling lige så levende og betydningsfuld som selvfremsstillingen i det *virkelige* liv. Dette betyder, at den medierede identitetskonstruktion er tvunget til at have udgangspunkt i individets eksisterende habitus, og at den eksisterende habitus er tvunget til at tage udgangspunkt i den medierede identitetskonstruktion.

Desto tydeligere retningslinjerne for social adfærd er optrukket, desto mere vil mediet afspejle virkelighedens mere strukturerede fællesskaber. Behovet for anerkendelse afspejles i individets reflektive medierede identitetskonstruktioner, som kalder på gruppens bekræftelse. Den medierede selvfremsstilling bliver derfor lige så levende og betydningsfuld som den fysiske identitet. Dette betyder også, at tidligere forestillinger om virtuelle medier synes at være forældede. Sociale medier er lig modsat tidligere tiders opfattelse ikke et sted, hvor der flirter med alternative identiteter, derimod skaber de sociale medier stabilitet i identitetskonstruktioner via konfirmation af habitus. Medieret identitet i medierede rum er derfor kun en forlængelse eller overbygning på det fysiske menneske i det fysiske rum.

Socialiseringens forudsætninger i det moderne er afhængige af individets samhørighed med andre. Hvor der i tidligere samfund etableredes socialiseringsrum og samhørighed på vegne af mindre differentierede grupper (overklasse, middelklasse, underklasse), indgår vi nu blot i nogle mindre (forbrugs)fællesskaber. Dette bekræfter den almene konsensus, at samfundet er fragmenteret, derimod kan man næppe tale om en decideret atomisering af samfundet, da dette ville kræve at hvert enkelt individ i overført betydning vil være en ø frem for en del af et større *fastland*.

Den forøgede individualisering er mest af alt en normativ forventning til individet. Til trods for en mangel på faste bestemmelser og fællesprojekter betyder det ikke, at mennesket ønsker eller kan være fuldstændigt autonomt. Betoningen af individualitet synes derfor blot at være en rationalisering, en form for Stockholmsyndrom, hvor man forener sig med det eksisterende forhold og identificerer sig med disse. Forestillingen om individualitet er derfor blot en utopisk fortælling, som i virkeligheden ikke stikker dybere end en tatovering. Mennesket eller individet er trods alt stadig et intelligent flokdyr, og vi kan ikke undvære hinanden. Paradoksalt nok betyder individualiseringen, at vi måske aldrig har haft mere brug for hinanden, end vi har nu.

Til trods for at denne undersøgelse beror på en lidt konstrueret undren, har det vist sig at være en meget vedkommende og relevant affære. I bagklogskabens klare lys synes svaret på mit undersøgelsesspørgsmål nu nærmest at være banalt. Men ikke desto mindre beviser det bare, at det ikke altid til at se *skoven for bare træer*.

Retrospektivt kan jeg se, at svaret på mit undersøgelsesspørgsmål hele tiden har slumret inde i mig, som en nærmest apriorisk sandhed, fordi jeg selv som menneske selv udgør en aktiv del af denne. Ethvert menneske må erkende, at uanset hvor meget det ønsker at betone sin individualitet, selvstændighed og uafhængighed, er mennesket både kultur og natur. *Vi kan lukke øjnene og tro, vi befinder os på en eksotisk tropeø, men vi kan aldrig løsrive os fra det fastland, som i filosofisk og praktisk forstand holder os sammen.*

Litteraturliste

- Atton, Chris (2002): *Approching alternative media - Theory and methodology*, Sage Publication.
- Bae, B. og Waastad, J.E. (1999): *Erkjennelse og anerkjennelse – en introduksjon. I: Erkjennelse og anerkjennelse: Perspektiv på relationer*. Oslo, Oslo universitetsforlag.
- Bauman, Zygmunt (1989): *Legislators and Enterpreters*. Cambridge, polity.
- Bauman, Zygmunt (1995): *From Pilgrim to Tourist – A short story of identity*. I Hall, S & Gay (red). Questions of cultural identity. London, Sage.
- Bauman, Zygmunt (2003): *Fællesskaber - En søgen efter tryghed i en usikker verden*: København: Hans Reitzels forlag.
- Bauman, Zygmunt (2006): *Flydende modernitet*. København, Hans Reitzels forlag.
- Beck, Ulrich (1997): *Risikosamfundet – på vej mod en ny modernitet*. København, Hans Rietzels forlag
- Benjamin, Walter (1998): *Kulturkritiske essays, serien "Moderne Tænkere"*. København, Gyldendal.
- Berger, Peter & Luckman. Thomas (1979): *Den samfundsskabte virkelighed*. Viborg, Lindhardt og Ringhof.
- Berger, Peter L & Luckmann, Thomas (2008): *Den sociale konstruktion af virkeligheden* Akademisk Forlag, København.
- Berger, Peter (1973): *The Homeless Mind: Modernization and Consciousness*: New York, Random House.
- Bondebjerg, Ib: (2003): Film magasinet Ekko nr. 8: *Hvor kommer reality-tv fra?*
<http://www.ekkofilm.dk/artikler/hvor-kommer-reality-tv-fra/>
- Bourdieu, Pierre (1995): *Distinktionen – En sociologisk kritik af dømmekraften*. Frederiksberg, DET LILLE FORLAG.
- Boyd, D. (2007): *Why youth (heart) social network sites: The role of networked publics in teenage social life*. In D. Buckingham (Ed.), *Youth, identity, and digital Media*, side 119-142. Cambridge, MA, The MIT Press.

- Booth, Wayne C (1983): *The Rhetoric of Fiction*, Chigago, The University of Chicago Press.
- Burr, Vivian (1995): *An introduction to social constructionism*. London, Routledge.
- Castells, Manuel (2003): *Internet galaksen. Refleksjoner over Internettet, erhvervslivet og samfundet*, Systime.
- Christensen, Christa Lykke (2008): *Livstil som Tv- underholdning*. MedieKultur vol. 24 No.45 <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/mediekultur/issue/view/162>
- Dahl, Henrik (1993): *The pragmatics of persuasion*. København, Forlaget Samfundslitteratur
- Dahl, Henrik (2005): *Hvis din nabo var en bil – En bog om livsstil*. Akademisk forlag, WS Bookwell, Finland.
- Eide, Martin (1992) *Den Fjerde Servicemakt – noter til forståelse av norsk veilednings- og kampanjejournalistikk*, Oslo, Institut for Massekommunikasjon.
- Ellis, J (2000) *Seeing things: Television in the Age of Uncertainty*. London, I.B Tauris.
- Erikson, Erik (1968): *Barnet og samfundet*. København, Hans Reitzel forlag.
- Erik H. Erikson (1982): *Identitet - ungdom og kriser*. København, Hans Reitzel forlag.
- Eriksen, F. H. (2001): *Paul Ricoeur: tiden og fortællingen*. I: Pedersen, H. S. og Reinsholm, N. (red.), Århus, KvaN.
- Fiske, John (1982) *Introduction to Comunication Studies*. London, Routledge.
- From, Erich (1960): *The feast of freedom*. London, Routledge.
- Giddens, Anthony (1994): *Living in a post traditional society*. Cambridge, Polity Press.
- Giddens, Anthony (1996): *Modernitet og selvidentitet*. København, Hans Rietzels forlag.
- Goffman, Erving (1994): *Jaget och maskerne – En studie i vardagslivets dramatik*. Stockholm, Rabén prisma.
- Goffman, Erving (2009): *Stigma – Om afvigerens sociale identitet*. København, Forlaget Samfundslitteratur.
- Goffman, Erving (1992): *Vore rollespil i hverdagen*. Norge, Pax forlag A/S.

Granovetter, Mark (1973): *The strength of weak ties*: American journal of sociology. Vol. 78. Nr.6. 1973.

Hamman, Robin B. (1996): *Cyborgasms – Cybersex Amongst Multiple-Selves and Cyborgs in the Narrow-Bandwidth Space of America Online Chat Rooms*, Department of Sociology, University of Essex, Clolchester, Uk
<http://www.socio.demon.co.uk/Cyborgasms.html>

Hammeren & Johansson (2009): *Identitet – kort og godt*. Gyllinge, Narayana press.

Hansen, Thomsen og Varming (1997): *Psykologisk - pædagogisk ordbog*. Haslev, Nordisk bogproduktion

Hjarvard, Stig (2008): *En verden af medier- Medialiseringen af politik, sprog, religion og leg*. Gyllinge, Narayana press.

Honneth, Axel (2003): *Behovet for anerkendelse*. Gyllinge, Narayana press.

Honneth, Axel (2006): *Kampen om anerkendelse*. København, Hans Reitzels forlag.

Inglehart, Ronald (1990): *Culture shift in advanced industrial society*. Princeton, Princeton University Press.

Jacobsen, Michael Hvid (2005) *Hverdagslivet – Sociologier om det upåagtede*: København: Hans Rietzels forlag

Jørgensen, Rene Carsten. *Identitet*. København, Hans Reitzels forlag.

King, S.A. & Moreggi, D. (1998): *Internet Therapy and Self -help Groups*” I, ”*Psychology of the Internet*”, Gackenbach, J. (red.). Academic Press.

Kushel, Rolf & Jørgensen, Per Schultz (2006): *Social psykologi – en introduktion*. Frydenlund, København.

Larsen, Malene Charlotte (2009): *Sociale netværkssider og digital ungdomskultur* MedieKultur Vol 25. nr. 47 side 45 – 65.

Lewis, T (2007) *“He Needs to Face His Fears With These Five Queers!”* *Queer Eye for the Straight Guy, Makeover TV, and the Lifestyle Expert*. Monash University, Sage.

Maffesoli, Michel (1996): *The time of the tribes- the decline of individualism in mass Society*. London, Sage.

Mead, George Herbert (1934): *Mind, Self, and Society*. Ed. by Charles W. Morris. Chicago, University of Chicago Press

Meyrowitz, Joshua (1985) *No Sense of Place: The Electronic Media on Social Behavior*. Oxford, Oxford University Press.

Mitchell W.J.T. (2008): *Addressing Media*. In MediaTropes eJournal Vol I 1–18 ISSN 1913-6005

Møller, Lis (2008): *Anerkendelse i praksis - om udviklingsstøttende relationer*. København, Akademisk Forlag.

Riesman, David (1961): *Det ensomme massemand*. Haslev, Gyldendal.

Rose, Hartman (2012): *Weltbeziehungen im Zeitalter der Beschleunigung*. Berlin, Suhrkamp Verlag.

Simonsen, Calmer Andersen (2005) *Smid ikke metoderne ud med badevandet – Epistemologisk konstruktivisme og dens metodiske konsekvenser*. Fra DANSK SOCIOLOGI Nr. 3/16.

Stefansson, Finn (2009): *Symbolleksikon*. København, Gyldendals forlag.

Taylor, Charles (1989): *Sources of the Self*. Cambridge, Cambridge University Press.

Thorup, John (1999): *Mediekultur* Vol 15. nr. 30, side 84-87.
Online link: <http://rauli.cbs.dk/index.php/dansksociologi/article/viewFile/723/754>.

Tholstrup, Hanne (2005): *Jobansøgningens argumentation, en undersøgelse af genren jobansøgning; dens udforskning, præsentation i håndbøger og anvendelse i udvalgte jobansøgninger. Med særlig interesse for retorisk argumentation*. Københavns universitet. Cand. mag. spec. indiv.

Turkle, Sherry (1995): *Life on the Screen: Identity in the Age of the Internet*. New York, Simon & Schuster.

Schibbye, A. Løvlie (2002): *En dialektisk relationsforståelse*: Oslo Universitetsforlaget.

Wennerberg, Søren (2000). *Socialkonstruktivisme – positioner, problemer og perspektiver*: Samfundslitteratur

Yalom, Irvin D (1980): *Existential psychotherapy*, New York, Basic books

Øjvind, Vilsholm (2002) *Ethos i jobansøgninger - en analyse af karaktertræk i jobansøgninger og karaktertrækkenes betydning for, om ansøgeren bliver udvalgt til jobsamtale*. Københavns universitet Cand. mag. spec. indiv.

Bedømmelsesdato: 03.11.00